

Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2024 – 2033

6 oktober 2023

Beleidskader voor een duurzame en prettige leefomgeving
Werken aan het thuis van de Dijk en Waarders

Positionering beleid

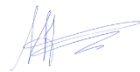
Domein Ruimte		
Beleidssterrein	Product en dienst	
Duurzaamheid en Leefomgeving		Openbare ruimte
Economie en Ondernemen		
Mobiliteit		
Onderwijs-huisvesting		
Ruimtelijke Ordening		
Wonen		
Stedenbouw en Landschap		

Kwaliteitscontrole Antea Group

datum
6 oktober 2023

beschrijving
Definitief

vrijgave
Oane Hornstra

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding.....	12
1.1 Belang van de openbare ruimte in Dijk en Waard.....	12
1.2 Aanleiding en doel	12
1.3 Scope.....	13
1.4 Leeswijzer.....	14
2. Huidige situatie	18
2.1 Objecten (areaal).....	18
2.2 Onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.....	20
2.3 Planontwikkelingen	22
3. Bouwstenen voor het kader.....	25
3.1 Wet- en regelgeving.....	25
3.2 Gemeentelijke kaders	26
3.3 Enquête (wat de gebruikers vinden).....	27
4. Beleidskaders	31
4.1 Thema's en ambities	31
4.1.1 Authenticiteit	31
4.1.2 Biodiversiteit	32
4.1.3 Circulaire economie.....	32
4.1.4 Energietransitie	32
4.1.5 Klimaatadaptatie.....	33
4.1.6 Ondernemend	33
4.1.7 Participatie	33
4.1.8 Prettige leefomgeving	34
4.1.9 Veiligheid en bereikbaarheid.....	34
4.2 Beleidsuitgangspunten per onderdeel in de openbare ruimte	35
4.2.1 Algemeen	35
4.2.2 Begraafplaatsen	37
4.2.3 Groen	37
4.2.4 Kunstwerken en waterkeringen.....	40
4.2.5 Speelvoorzieningen	40
	3

4.2.6 Straatmeubilair	41
4.2.7 Verlichting en VRI	41
4.2.8 Water.....	42
4.2.9 Wegen.....	43
4.3 Prioritering thema's	44
4.4 Onderhoudsniveau openbare ruimte.....	45
4.4.1 Algemeen	45
4.4.2 Gewenste onderhoudsniveau	46
4.4.3 Kosten onderhoudsniveau	48
4.5 Resumé financiën	49
Bijlage 1: Inrichtingsaspecten, technische staat en verzorging	52
Bijlage 2: Areaaloverzichten	54
Bijlage 3: Gebiedstypen IMBOR	59
Bijlage 4: Wet- en regelgeving.....	61
Bijlage 5: Geharmoniseerde beleids- en visiedocumenten	71
Bijlage 6: Enquête resultaten	72
De huidige kwaliteit van de openbare ruimte	73
Het gebruik en de beleving van de openbare ruimte.....	76

Samenvatting

Zodra je de voordeur uitstapt, kom je in de openbare ruimte. Deze openbare ruimte is belangrijk voor het functioneren van de gemeente en gemeenschap. Niet alleen beschouwd vanuit functies, zoals bereikbaarheid, parkeren en verblijven, maar ook in relatie tot het welzijn van inwoners, zoals het vertoeven in een prettige woon- en werkomgeving. De wijze waarop de openbare ruimte wordt ingericht en beheerd is sterk bepalend voor het gebruik en de beleving van de dagelijkse leefomgeving.

Daarbij komt dat steeds vaker grotere maatschappelijke opgaven worden gekoppeld aan onze leefomgeving, zoals de gezondheid van de inwoners, het effect van klimaatverandering (verkoeling, droogte, hevige regenval), mobiliteit, vergroening en duurzaamheid.

Doel

De gemeenten Langedijk en Heerhugowaard zijn per 1 januari 2022 gefuseerd tot gemeente Dijk en Waard. In beide voormalige gemeenten is sprake van lopend en op punten verouderd beleid voor het in stand houden en verbeteren van de openbare ruimte. Een van de opgaven is om het beleid van de twee voormalige gemeenten tot één beleid te maken voor Dijk en Waard.

Waar voorheen voor elk object in de openbare ruimte een apart plan was, komt dit nu samen in één overzichtelijk document: het “*Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2024 – 2033*”. In dit document, het “*Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2024 – 2033*”, zijn de integrale raadsaders vastgelegd voor de openbare ruimte.

Bouwstenen

De volgende bouwstenen zijn gebruikt om te komen tot een integraal beleid voor de openbare ruimte:

- ➔ Geldende wet- en regelgeving.
- ➔ Gemeentelijke kaders.
- ➔ Wat vinden gebruikers (enquête) van de openbare ruimte.

Het beleid is uitgewerkt in thema's, ambities en beleidsuitgangspunten die van toepassing zijn in de periode 2024 tot 2033.

Thema's en ambities

De thema's waar de gemeente zich in de looptijd van dit integrale beleidskader op gaat richten zijn:

- ➔ Authenticiteit.
- ➔ Biodiversiteit.
- ➔ Circulaire economie.
- ➔ Energietransitie.
- ➔ Klimaatadaptatie.

- Ondernemende leefomgeving.
- Participatie.
- Prettige leefomgeving.
- Veiligheid en bereikbaarheid.

Met behulp van werksessies zijn deze thema's verder doorvertaald in ambities en doelstellingen. De ambities die hieruit voortkomen zijn:

- Een karaktervolle leefomgeving die de identiteit versterkt, herkenbaar en uniek is.
- Een goede leefomgeving voor een grote verscheidenheid aan planten en dieren.
- Een leefomgeving die het milieu zo min mogelijk belast.
- Een leefomgeving waarin wordt toegewerkt naar een energieneutrale gemeente.
- Een leefomgeving die waterrobuust en klimaatbestendig is ingericht.
- Een leefomgeving met een aantrekkelijk vestigings- en ondernemersklimaat.
- Een leefomgeving waarin mensen worden betrokken en meedoen.
- Een prettige leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen.
- Een voor iedereen toegankelijke leefomgeving die veilig en bereikbaar is.

Beleidsuitgangspunten

Om de beleidsambities te realiseren door middel van inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte zijn beleidsuitgangspunten geformuleerd. Deze bieden een (afwegings)kader ter ondersteuning van besluitvorming, zorgen voor transparantie bij het maken van keuzes, consistentie en effectieve implementatie van beleid op lange termijn.

De volgende objecten in de openbare ruimte maken deel uit van de beleidsuitgangspunten:

- Begraafplaatsen.
- Gebouwen¹.
- Groen.
- Kunstwerken en waterkeringen.
- Speelvoorzieningen.
- Straatmeubilair.
- Verlichting.
- Water.
- Wegen.

¹ Voor gebouwen is alleen de BBV verplichting ten aanzien van een vastgesteld onderhoudsniveau uitgewerkt.

Onderhoudsniveau

Voor de invulling van de genoemde beleidskaders voor het toekomstig beheer en onderhoud zijn onderhoudseisen van belang. Voor de periode 2024 – 2033 is het gewenste onderhoudsniveau voor de gehele gemeente op CROW² B-niveau vastgesteld.

In het coalitieakkoord is opgenomen dat minimaal het huidige kwaliteitsniveau gehandhaafd wordt. Daarom is bij het harmoniseren van de onderhoudsniveaus van de voormalige gemeenten Langedijk en de Heerhugowaard het hoogste ambitieniveau aangehouden voor Dijk en Waard. In sommige gebieden is het niveau daarom verhoogd naar A-niveau. In het figuur hiernaast is het resultaat voor de technische staat en dagelijkse verzorging per object in de openbare ruimte weergegeven. Het gewenste onderhoudsniveau voor gebouwen wordt gesteld op conditiescore 3 (NEN-2767). Deze conditiescore is vergelijkbaar met onderhoudsniveau B van CROW.

	Winkelgebied	Woongebied	Werkgebied	Hoofdwegen	Recreatiegebied	Buitengebied
Begraafplaatsen	B	B	B	B	B	B
Gebouwen*	B	B	B	B	B	B
Groen	B	B	B	B	B	B
Verzorging	A	B	B	B	B	B
Kunstwerken en waterkeringen	B	B	B	B	B	B
Speelvoorzieningen	B	B	B	B	B	B
Straatmeubilair	A	B	B	B	B	B
Verlichting & VRI	B	B	B	B	B	B
Water	B	B	B	B	B	B
Wegen	B	B	B	B	B	B
Verzorging	A	B	B	B	B	B

Extra (financiële) inspanningen

Het college gaat aan de slag met de ambities en beleidsuitgangspunten en heeft hiervoor een uitvoeringsplan opgesteld. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de budgetten die naar verwachting extra nodig zijn om de actiepunten uit het uitvoeringsplan te realiseren. De actiepunten bestaan vooral uit nadere onderzoeken en planvorming. De realisatie- en beheerkosten om deze doelen daadwerkelijk te realiseren volgen hieruit. Voorgesteld wordt om in eerste instantie deze onderzoeken en daarmee de vraag om incidentele middelen te dekken uit mogelijke meevallers binnen de reguliere (beheer)budgetten. Deze werkwijze geldt voor de eerste vier jaar van de looptijd van het beleid. Mocht blijken dat na deze periode weinig acties zijn uitgevoerd wegens onvoldoende financiële “restruimte”, wordt de aanvraag van middelen meegenomen in het begrotingsproces.

De structurele uitgaven in onderstaand overzicht zijn nodig om de openbare ruimte op het gewenste onderhoudsniveau te onderhouden en zelfbeheer te faciliteren. Voorgesteld wordt om het verhoogde onderhoudsniveau in 2024 zoveel als mogelijk uit te voeren binnen de bestaande budgetten. Dit geldt ook voor het zelfbeheer van groen. Het inzicht dat hiermee

² Kennisplatform voor infra, beheer en inrichting van de openbare ruimte

wordt verkregen wordt gebruikt bij het aanvragen van de daadwerkelijke extra benodigde middelen bij het opstellen van de kadernota en begroting 2025.

- ➔ Voor de verzorging van **wegen** in het winkelgebied op een A-niveau is jaarlijks een extra onderhoudsbudget van **€ 27.000** nodig.
- ➔ Voor de verzorging van het **groen** in het winkelgebied op een A-niveau is jaarlijks een extra onderhoudsbudget van **€ 10.000** nodig.
- ➔ Voor het onderhoud van **straatmeubilair** in het winkelgebied op een A-niveau en in de rest van de gemeente op een B-niveau is jaarlijks een extra onderhoudsbudget van **€ 50.000** nodig.

Actiepunten	Kosten eenmalig	Kosten structureel
Algemeen	€ -	€ 87.000
Begraafplaatsen	€ 35.000	€ -
Gebouwen	€ -	€ -
Groen	€ 62.500	€ 35.000
Kunstwerken en waterkeringen	€ -	€ -
Speelvoorzieningen	€ -	€ -
Straatmeubilair	€ 15.000	€ -
Verlichting	€ 15.000	€ -
Water	€ 50.000	€ -
Wegen	€ -	€ -

Tabel: Overzicht financiën activiteiten voor de uitvoering van ambities en beleidsuitgangspunten

Scope

Begraafplaatsen

Gebouwen

Groen

Kunstwerken

Speelvoorzieningen

Straatmeubilair

Verlichting

Water

Wegen

Bijdrage aan de leefomgeving

INRICHTING

GEBRUIK

BEHEER

LEEFOMGEVING

**Beleidsuitgangspunten &
uitvoeringsregels**

Thema's

Authenticiteit

Biodiversiteit

Circulaire economie

Energietransitie

Klimaatadaptatie

Ondernemend

Participatie

Prettige leefomgeving

Veilig en bereikbaar

Parelhof, Heerhugowaard (Bron: Antea Group, 2023)

“

Ik zou graag zien dat de grasvelden in mijn gemeente worden afgewisseld met meer plekken met inheemse kruiden en bloemen.

Enquête onder inwoners 2023

”

1. Inleiding

1.1 Belang van de openbare ruimte in Dijk en Waard

De gemeente Dijk en Waard is een Nederlandse gemeente in de provincie Noord-Holland, die in 2022 is ontstaan uit een fusie tussen de gemeenten Langedijk en Heerhugowaard. De gemeente heeft een oppervlakte van ongeveer 70 vierkante kilometer en telt ruim 89.000 inwoners. Het is een groeiende gemeente, waar nog veel woningen worden gerealiseerd, zowel binnen bestaande wijken als aan de randen van de gemeente. Dit heeft impact op het gebruik, de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

Zodra je de voordeur uitstapt, kom je in de openbare ruimte. Deze openbare ruimte is belangrijk voor het functioneren van de gemeente en gemeenschap. Niet alleen beschouwd vanuit functies, zoals bereikbaarheid, parkeren en verblijven, maar ook in relatie tot het welzijn van inwoners, zoals het vertoeven in een prettige woon- en werkomgeving. De wijze waarop de openbare ruimte wordt ingericht en beheerd is sterk bepalend voor het gebruik en de beleving van de dagelijkse leefomgeving.

Daarbij komt dat steeds vaker grotere maatschappelijke opgaven worden gekoppeld aan onze leefomgeving, zoals de gezondheid van de inwoners, het effect van klimaatverandering (verkoeling, droogte, hevige regenval), mobiliteit, vergroening en duurzaamheid.

1.2 Aanleiding en doel

De gemeenten Langedijk en Heerhugowaard zijn per 1 januari 2022 gefuseerd in gemeente Dijk en Waard. In beide voormalige gemeenten is sprake van lopend en op punten verouderd beleid voor het in stand houden en verbeteren van de openbare ruimte. Een van de opgaven is om het beleid van de twee voormalige gemeenten tot één beleid te maken voor Dijk en Waard. Dat is een wettelijke verplichting³.

Waar voorheen voor elk object in de openbare ruimte een apart plan was, komt dit nu samen in één overzichtelijk document, het “*Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2024 – 2033*”. In dit document, het “*Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2024 – 2033*”, zijn de integrale raadsaders vastgelegd voor de openbare ruimte. Hierin staan de beleidsuitgangspunten, ambities, het onderhoudsniveau en de extra inspanningen om beter te voldoen aan de beoogde ambities binnen de vastgestelde maatschappelijke thema's. Dit integrale beleid vormt daarmee de kapstok voor het afwegen van keuzes en uitvoeren van maatregelen in de openbare ruimte.

³ Vanuit de wet Arhi (Wet algemene regels herindeling) vervallen gemeentelijke voorschriften van rechtswege indien ze niet binnen 2 jaar na de herindeling opnieuw zijn bekrachtigd dan wel herzien. Dat geldt dus ook voor het bestaande beleid voor de openbare ruimte uit de voormalige gemeenten Langedijk en Heerhugowaard.

De uitvoering bestaat uit nadere regels en activiteiten voor de periode 2024 – 2033 (zie document: “*Uitvoeringsplan Integraal Beleid Openbare Ruimte 2024 – 2033*”). Dit vormt een meer praktisch ingestoken collegekader. De raadskaders en uitwerking van het college bestaan naast elkaar en dienen in opvolging van elkaar gelezen te worden.

1.3 Scope

De inrichting, het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte zijn belangrijk voor inwoners van de gemeente. De openbare ruimte wordt door de gemeente onderhouden, zodat die schoon, heel en veilig is voor iedereen. De volgende onderdelen van de openbare ruimte maken deel uit van dit integrale beleidsdocument:

- Begraafplaatsen.
- Gebouwen⁴.
- Groen.
- Kunstwerken en waterkeringen.
- Speelvoorzieningen.
- Straatmeubilair.
- Verlichting.
- Water.
- Wegen.

In dit beleidsplan wordt niet ingegaan op riolering, afval en grondstoffen in de openbare ruimte. Hier is een apart beleids- en verantwoordingssystematiek voor (Programma Stedelijk Water en Riolering Dijk en Waard 2022-2027; Grondstoffenbeleidsplan Dijk en Waard en de Afvalstoffenverordening gemeente Dijk en Waard).

Verschillende beleidsdocumenten zijn in dit integrale beleidsplan meegewogen en samengevoegd tot een nieuw integraal beheerkader (zie [bijlage 5](#)). Er zijn verschillende ambities en raakvlakken meegewogen die een raakvlak hebben met de openbare ruimte. Er zijn echter een aantal ‘losse’ beleidsdocumenten niet verwerkt, bijvoorbeeld de beleidsplannen aangaande mobiliteit, klimaatadaptatie, sporten of reclame. Hiermee is echter wel verbinding gemaakt. Zo heeft sport een belangrijke verbinding met spelen en de mogelijkheid tot bewegen in de openbare ruimte. Er is bewust gekozen om deze beleidsdocumenten niet op te nemen in het integraal beleidsplan openbare ruimte, aangezien de openbare ruimte in deze beleidsdocumenten geen hoofddoel is maar een middel.

⁴ Voor gebouwen is alleen de BBV verplichting ten aanzien van een vastgesteld onderhoudsniveau uitgewerkt.

1.4 Leeswijzer

Dit “*Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2024 – 2033*” bestaat uit de volgende onderdelen:

- ➔ [Hoofdstuk 2](#) beschrijft de huidige situatie en kwaliteit van de beheerobjecten.
- ➔ [Hoofdstuk 3](#) beschrijft de wet- en regelgeving en de gemeentelijke kaders. Daarnaast wordt de mening van de gebruiker van de openbare ruimte weergegeven in dit hoofdstuk. Samen vormen dit de bouwstenen voor het “*Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2024 – 2033*”.
- ➔ [Hoofdstuk 4](#) beschrijft de thema's, ambities en beleidsuitgangspunten met betrekking tot de openbare ruimte in Dijk en Waard. Vervolgens beschrijft het hoofdstuk de prioritering van de thema's per gebiedstype. Tot slot beschrijft het hoofdstuk de ambities voor het onderhoudsniveau voor de komende jaren en de extra inspanningen die nodig zijn om aan de ambities te voldoen.

Bouwstenen

Wet- en regelgeving

Enquête

Thema's

Coalitieakkoord

Beleidsdocumenten

BELEIDS
UITGANGS-
PUNTEN

ONDERHOUDS
NIVEAU

OVERIGE
KADERS

INTEGRAAL BELEID

Kaderstelling

UITVOEREND KADER
UITVOERINGSREGELS

Doorwerking beleid

Sectorale beleidsuitwerking

Projectplannen

Gebiedsplannen

Beheerplannen

Uitvoeringsprogramma's

“

**Ik vind het belangrijk dat de
gemeente onkruid verwijdt en
zwerfafval opruimt.**

Enquête onder inwoners 2023

”

2. Huidige situatie

Om uitspraken te kunnen doen over het beheer van de openbare ruimte is het van belang inzicht te hebben in de huidige situatie. Hoe groot is het te beheren areaal? Welke beeldkwaliteit heeft het areaal? Deze vragen zijn in dit hoofdstuk beantwoord.

2.1 Objecten (areaal)

Het beheer van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente Dijk en Waard. Hieronder wordt per beheerobject ingegaan op de omvang van de te beheren hoeveelheden (zie [bijlage 2](#) voor een gedetailleerdere uitwerking van de arealen). Het areaal is vastgelegd in een beheersysteem.

Civieltechnische kunstwerken

- ➔ In totaal zijn er ruim 1.000 kunstwerken aanwezig. Het grootste deel van het areaal bestaat uit duikers en vaste bruggen (bijvoorbeeld houten fietsbruggetjes). Overige kunstwerken zijn bijvoorbeeld boothellingen, kademuren, hekwerken, schanskorven, sluizen, viaducten en vleermuizenverblijven.

Groen

- ➔ De gemeente beheert bijna 5 miljoen m² aan groen. Het grootste deel van dit areaal bestaat uit gazon en kruidenrijk gras. Er staan ruim 45.000 bomen op gemeentelijke grond. De bomen op particulier terrein zijn niet in dit aantal opgenomen.

Openbare verlichting en VRI

- ➔ De gemeente beheert circa 20.000 lichtmasten, armaturen en lampen. Met daarbij 466 km hoofdkabels en 171 km aansluitkabels.
- ➔ Er zijn in totaal 11 Verkeersregelinstallaties (VRI) en 6 dynamische wegafsluitingen.

Spelen

- ➔ De gemeente heeft 350 speellocaties. Er is bijna 30.000 m² valondergrond aanwezig.

Straatmeubilair

- ➔ In totaal zijn er bijna 20.000 objecten te onderhouden. Het overgrote deel bestaat uit verkeerspalen, verkeersborden en straatnaamborden, maar ook bankjes en afvalbakken in de wijken en parken vallen onder deze categorie.

Water

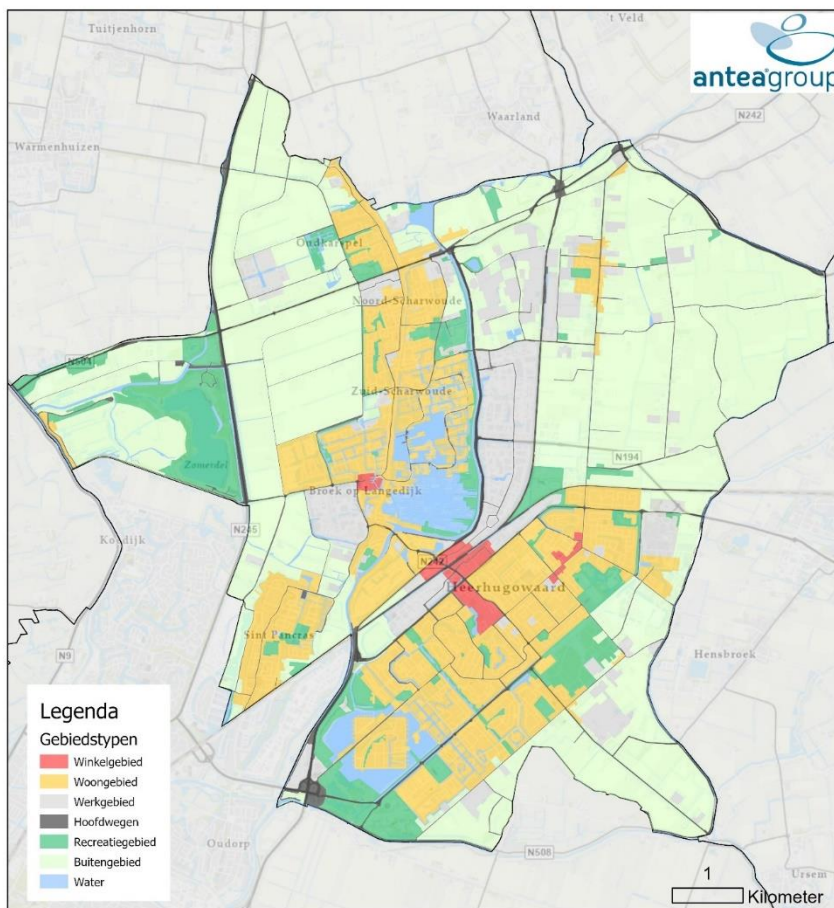
- ➔ Er is ruim 90 kilometer aan te schouwen watergangen aanwezig. Op hoofdlijn is de gemeente verantwoordelijk voor het water buiten de bebouwde kom en het HHNK binnen de bebouwde kom.
- ➔ Er is bijna 100 kilometer aan oeververdediging langs de wateren aangebracht.
- ➔ De gemeente heeft 1 zwemwaterlocatie in eigen beheer.

Wegen

- ➔ De gemeente beheert bijna 5 miljoen m² aan verhardingsoppervlakte. Meer dan de helft van dit areaal vertegenwoordigt de functie 'rijbaan'. Het grootste deel van het areaal bestaat uit klinkers en tegels.

Naast de omvang van de arealen is het van het belang om inzicht te krijgen in de huidige gebiedstypen op basis van het huidige areaal, bijvoorbeeld een winkel-, woon- of recreatie gebied. Deze gebiedsindeling is van belang aangezien strategische beslissingen betreffende de inrichting, het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte kan verschillen per gebied.

Figuur 1 geeft inzicht in de huidige gebiedstypen en [bijlage 3](#) geeft een gedetailleerde omschrijving van deze verschillende gebiedstypen. Er is geen rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen.

Figuur 1: gebiedstypenkaart.

2.2 Onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte

De vorige [paragraaf](#) gaf inzicht in de arealen die de gemeente in beheer heeft. Het is ook van belang om te achterhalen hoe deze arealen er bij liggen. In deze paragraaf wordt de huidige kwaliteit van de openbare ruimte beschreven.

De gemeente Dijk en Waard maakt voor het beoordelen van de kwaliteit gebruik van de landelijke CROW-systematiek voor de beeldkwaliteit in de openbare ruimte. Daarbij wordt het gewenste onderhoudsniveau vertaald in een kwaliteitsniveau, opgenomen in een landelijke erkende meetlat, met eenduidige normen. Kenmerkend hierbij is het gebruik van beelden en foto's met normen. Figuur 2 laat een voorbeeld zien van een beeldmeetlat voor onkruid op open verharding.

Verharding				
open verharding-elementenverharding-onkruid				
A ⁺	A	B	C	D
				
Er is geen onkruid.	Er is weinig onkruid.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is veel onkruid.
aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm 0 stuks per 100 m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 10 stuks per 100 m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 20 stuks per 100 m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 30 stuks per 100 m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm > 30 stuks per 100 m ²
bedekking 0% per 100 m ²	bedekking ≤ 2% per 100 m ²	bedekking ≤ 4% per 100 m ²	bedekking ≤ 8% per 100 m ²	bedekking > 8% per 100 m ²
Meetinstructie: Onkruid				

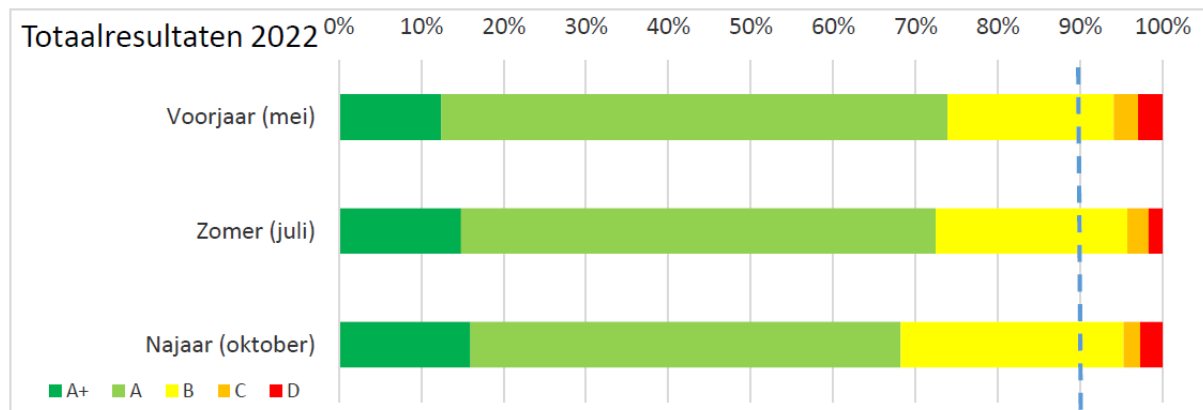
Figuur 2: voorbeeld van een beeldmeetlat voor open verharding volgens de CROW-systematiek.

De keuzemogelijkheden voor de gewenste kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte zijn als volgt te typeren:

Tabel 1: betekenis van CROW kwaliteitsniveaus.

Niveau	Algemene beschrijving	Rapportcijfer
A ⁺	Uitstekend onderhouden, als nieuw	Cijfer > 9,5
A	Goed onderhouden, bijna niets op aan te merken	Cijfer 7,5 – 9,4
B	Voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken	Cijfer 5,5 – 7,4
C	Sober tot voldoende, enige achterstanden bij het onderhoud	Cijfer 3,5 – 5,4
D	Onvoldoende onderhouden, flinke achterstanden, kapot	Cijfer < 3,4

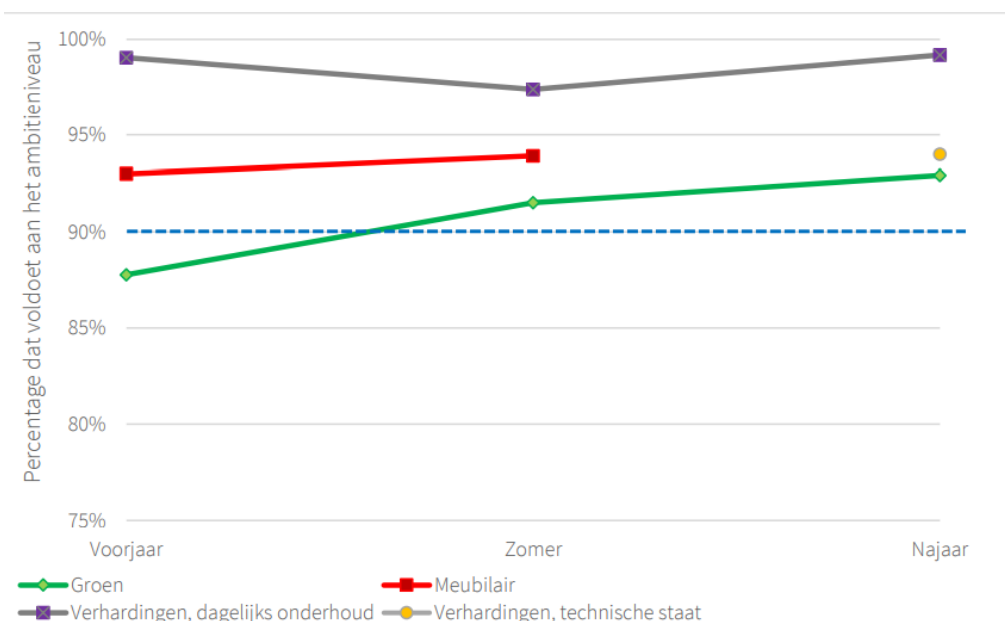
Ieder jaar worden drie schouwrondes uitgevoerd in de gehele gemeente. Hiermee wordt een goed beeld verkregen over de ontwikkeling van de kwaliteit gedurende het jaar en het groeiseizoen. Op basis van 300 meetlocaties is de volgende totaalscore vastgelegd aan de hand van de schouwen van groen, wegen en straatmeubilair in de openbare ruimte:

Figuur 3: beeldkwaliteit Dijk en Waard voor groen en wegen (Beeldkwaliteit Dijk en Waard, rapport oktober 2022).

Er kan geconcludeerd worden dat alle buurten in de gemeente Dijk en Waard gemiddeld een B-niveau (basiskwaliteit) scoren. Aangezien het ambitieniveau voor groen, wegen en straatmeubilair een B-niveau is voldoet de huidige kwaliteit gemiddeld aan de kwaliteitseisen.

Om te zien hoe het kwaliteitsverloop per onderdeel is van de gemeente Dijk en Waard, is het zinvol om gebruik te maken van meetresultaten in het voorjaar, zomer en het najaar. Voor 300 meetlocaties zijn beeldmeetlat gegevens verzameld voor wegen, groen (beide 3x geschouwd) en straatmeubilair (2x geschouwd) apart. Voor het bepalen van de scores is rekening gehouden met het geldende ambitieniveau per gebied en de keuzes wanneer welke beeldmeetlat is gemeten.

Figuur 4: beeldkwaliteit trend van groen, straatmeubilair en wegen (Beeldkwaliteit Dijk en Waard, 2022).

In figuur 4 zijn de resultaten groen, straatmeubilair en wegen over 2022 uitgesplitst en is op basis van de gegevens te zien dat:

- ➔ Groen: scoort gedurende het begin van het jaar slechter dan richting de zomer en het najaar.
- ➔ Meubilair: laat een stabiele en goede score zien. Extra investeren is niet nodig.
- ➔ Verhardingen: het dagelijks onderhoud scoort zeer goed, terwijl de technische staat een lagere score laat zien, maar nog wel voldoet.

Conclusie: Het onderhoudsniveau voldoet aan de gestelde ambitie. Op specifieke plaatsen en momenten in het jaar vraagt het groenareaal extra aandacht.

2.3 Planontwikkelingen

Gemeente Dijk en Waard is volop in ontwikkeling. Samen met inwoners, ondernemers en organisaties werkt de gemeente Dijk en Waard aan een leefbare, veilige en duurzame gemeente.

Aan het einde van de levensduur van de verschillende beheeronderdelen in de openbare ruimte, vindt vervanging plaats of wordt het gebied heringericht. Daarnaast is in het coalitieakkoord uitgesproken om 10.000 woningen te bouwen. De gemeente heeft dus flinke bouwambities, die impact hebben op de leefomgeving. Dijk en Waard creëert hiermee nieuwe openbare ruimte, waar in de toekomst ook beheer uitgevoerd moet worden.

Dit biedt kansen om invulling te geven aan de (maatschappelijke) thema's waarbij de openbare ruimte een rol speelt en bij kan dragen aan de gestelde ambities. Deze kansen zijn er met name aan het begin, van de initiatieffase t/m ontwerpfase. De beleidsuitgangspunten uit [paragraaf 4.2](#) die betrekking hebben op de inrichting zijn hiervoor een belangrijke basis. Denk bijvoorbeeld aan het realiseren van ecologische verbindingen, een bespeelbare openbare ruimte of voldoende plekken om water te bergen.

“

Bomen zijn belangrijk voor verkoeling en verfraaiing. Ik vind dat als een boom op eigen erf staat, dat je wel moet toestaan deze te kappen als dat nodig is.

Enquête onder inwoners 2023

”

3. Bouwstenen voor het kader

Bij het ontwikkelen van dit Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2024 – 2033 zijn de volgende bouwstenen gebruikt:

- Wet- en regelgeving.
- Gemeentelijke kaders.
- Enquête: wat gebruikers vinden.

De beleidskaders zijn in [hoofdstuk 4](#) uitgewerkt in verschillende thema's, ambities en beleidsuitgangspunten die van toepassing zijn in de periode 2024 tot 2033.

3.1 Wet- en regelgeving

Bij het werken aan de openbare ruimte speelt wet- en regelgeving een rol. Deze wet- en regelgeving geeft niet alleen een richting of wettelijke plicht aan voor de mate van kwaliteit van de inrichting en/of van de instandhouding maar geeft ook aan op welke wijze de uitvoering van de inrichting, het beheer of het onderhoud moet plaatsvinden.

In [bijlage 4](#) is de meest relevante wet- en regelgeving beschreven. Ter illustratie zijn onderstaand voorbeelden beschreven die van belang zijn voor de inrichting, het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte:

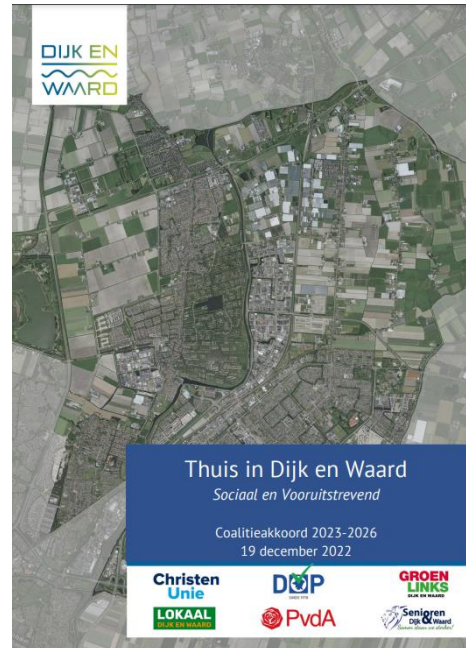
- **Omgevingswet:** in 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet verandert het juridisch kader voor de openbare ruimte. Ambities worden steeds meer integraal, meer verplichtend en minder vrijblijvend.
- **Zorgplicht:** er bestaat geen specifieke wet die bepaalt hoe de openbare ruimte moet worden beheerd. Er bestaat echter een 'zorgplicht' per object in de openbare ruimte. Dit is vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek.
- De verantwoordelijkheden van de gemeente als wegbeheerder zijn vastgelegd in de **Wegenwet** en de **Wegenverkeerswet**. In de Wegenwet is de onderhoudsplicht voor de wegen geregeld en de wet vereist van de beheerder goed 'rentmeesterschap' en de verplichting haar wegen en civieltechnische kunstwerken 'in goede staat' te houden, voor de veiligheid van de weggebruiker en voor het borgen van de functionaliteit;
- Aanleg en beheer van riolering is een gemeentelijke taak op basis van de **Waterwet**. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater en verbetert de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening.
- De zorgplicht voor het openbaar groen heeft betrekking op de verplichting tot het veilig in stand houden van alle bomen. De zorgplicht voor het groen wordt mede ingevuld door de regels die gelden vanuit de **Wet natuurbescherming**, deze wet gaat op in de omgevingswet. Hier wordt de duurzame instandhouding en zorgplicht voor soorten en gebieden beschreven. Dit is niet alleen van toepassing op groenvoorzieningen maar ook op andere beheerobjecten.

3.2 Gemeentelijke kaders

Coalitieakkoord

Het huidige coalitieakkoord “Thuis in Dijk en Waard” heeft een looptijd van 2023 tot 2026. In het coalitieakkoord zijn de strategische doelen vastgelegd, waarmee de handen uit de mouwen worden gestoken voor een mooi, sociaal en duurzaam Dijk en Waard. De belangrijkste doelen ten aanzien van de openbare ruimte in dit akkoord zijn:

- ➔ Vergroenen openbare ruimte, verhogen biodiversiteit en ecologische waarden.
- ➔ Veilige, leefbare en bereikbare dorpen en wijken.
- ➔ Een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is, waarbij minimaal het huidige (beheer)niveau in stand wordt gehouden.
- ➔ Meer beweging (sport) in de openbare ruimte .
- ➔ Circulaire materialen toepassen in projecten.
- ➔ Duurzame en een CO₂-neutrale gemeente.
- ➔ De buitenruimte is toegankelijk voor iedereen en stimuleert ontmoetingen.
- ➔ Klimaatadaptatie.
- ➔ Het actief betrekken van inwoners bij hun leefomgeving.

Figuur 5: Coalitieakkoord 2023-2026 gemeente Dijk en Waard.

Voormalige beleids- en visiedocumenten

In de voormalige gemeente Langedijk en Heerhugowaard is een groot aantal beleidsdocumenten vastgesteld die gaan over de openbare ruimte. Deze documenten zijn in het proces om tot een afgewogen en actueel integraal beleid voor de openbare ruimte te komen geanalyseerd, geharmoniseerd en waar nodig geactualiseerd. Een overzicht van de geharmoniseerde documenten is te vinden in [bijlage 5](#).

Omgevingsvisie

In 2024 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Op moment van schrijven wordt de daaruit volgende Strategische Omgevingsvisie Dijk en Waard opgesteld.

Op basis van de concept Strategische Omgevingsvisie (augustus 2023) zijn in ieder geval de volgende ambities van belang:

- ➔ Gezonde en gemengde woonomgevingen.
- ➔ Veilige en beloopbare wijken met efficiënte regionale verbindingen.
- ➔ Aantrekkelijke en diverse werkplekken.
- ➔ Verbinding van cultureel erfgoed, water en natuur.
- ➔ Toekomstbestendig landelijk gebied.

3.3 Enquête (wat de gebruikers vinden)

De inwoners en ondernemers van de gemeente Dijk en Waard zijn de hoofdgebruikers van de openbare ruimte. In die zin is het relevant om te weten wat zij belangrijk vinden.

'Hoe ervaart u de woon- en leefomgeving in uw wijk? Hoe maakt u gebruik van de openbare ruimte? Zijn er voldoende bomen en zijn er plekken om te ontspannen, bijvoorbeeld speeltuintjes en hondenlosloopgebieden? Komt u makkelijk van A naar B en maakt u dan gebruik van de fiets of auto? Dit soort vragen zijn aan de orde gekomen in de enquête over de openbare ruimte.'

De enquête bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste is achterhaald hoe de respondenten de openbare ruimte gebruiken en beleven. Hierin komt ook aan bod wat bewoners belangrijk vinden in de openbare ruimte, bijvoorbeeld aangaande participatie of toegankelijkheid. De resultaten vormen één van de aanvliegroutes in het proces om te komen tot de beleidsuitgangspunten, doelstellingen en ambities. Ten tweede is achterhaald op welk kwaliteitsniveau bewoners vinden dat de openbare ruimte moet worden onderhouden. Dit vormt een belangrijke input voor [paragraaf 4.4](#) waarin is uitgewerkt wat de minimale onderhoudsniveaus zijn voor de komende jaren. In [bijlage 6](#) zijn de resultaten van de enquêtes gedetailleerd weergegeven. Hieronder wordt kort een aantal conclusies uitgelicht.

Gebruik en beleving van de openbare ruimte

Het eerste onderdeel focust op het gebruik en beleving van bewoners in de openbare ruimte. Een aantal belangrijke conclusies die hieruit gehaald kunnen worden zijn:

- ➔ Het overgrote deel van de respondenten (72%) is van mening dat de openbare ruimte goed aansluit bij het gebruik ervan.
- ➔ 27% van de respondenten geeft aan het oneens of helemaal oneens te zijn met de stelling 'De openbare ruimte is toegankelijk genoeg voor oudere mensen of mensen met een beperking'.
- ➔ Volgens de peiling geeft 50% van de bewoners aan dat de gemeente grotendeels verantwoordelijk is voor het onderhoud in de openbare ruimte en tegelijkertijd dat de bewoner voor de 'plus' kunnen zorgen in de openbare ruimte, 40% geeft aan dat het onderhoud de verantwoordelijkheid is van de gemeente en 10% geeft aan dat de burger verantwoordelijk kan zijn voor het onderhoud.
- ➔ De respondenten gebruiken de openbare ruimte met name voor wandelen, fietsen/recreatief of voor het uitlaten van honden, maar ook voor zitten en uitrusten.
- ➔ Het overgrote deel van de respondenten gebruikt de fiets (58%) of de auto (27%) als vervoersmiddel.

Uit deze peiling blijkt dat het overgrote deel van de bewoners van mening is dat het onderhoud de verantwoordelijkheid is van de gemeente. Inwoners kunnen zorgen voor de 'plus'. Dit punt is meegenomen bij de beleidsuitgangspunten in [hoofdstuk 4](#).

Kwaliteit openbare ruimte

Het tweede onderdeel focust op de huidige kwaliteit van de openbare ruimte en op welke kwaliteitsniveau bewoners vinden dat de openbare ruimte moet worden onderhouden. De belangrijke conclusies die hieruit gehaald kunnen worden zijn:

- ➔ Een kleine meerderheid van de respondenten (54%) ervaart de openbare ruimte in zijn/haar buurt als prettig of heel prettig. De overige respondenten ervaart de buurt als neutraal (25%), minder prettig (15%), helemaal niet prettig (5.3%) of heeft geen mening (1%).
- ➔ Een kleine meerderheid van de respondenten (53%) ervaart de buurt als netjes onderhouden met een score van 7 of hoger (op een schaal van 1 (heel rommeling) tot 10 (heel erg netjes)).
- ➔ Het onderhoudsniveau mag volgens 49% van de respondenten in sommige gebieden hoger zijn dan in andere gebieden.
- ➔ Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte mag met name hoger zijn in woonwijken, centrumgebieden, parken- en recreatiegebieden. Buitengebieden, bedrijventerreinen, begraafplaatsen en doorgaande wegen hebben minder prioriteit.

Uit de peiling zijn verschillende conclusies te trekken. Ten eerste, het beeld van de kwaliteit van de leefomgeving scoort grotendeels een 7 of hoger. Dit komt overeen met de schouwresultaten zoals beschreven in [paragraaf 2.2](#). Daarnaast is gebleken dat er geen duidelijke meerderheid is om in sommige gebieden het onderhoudsniveau hoger te maken dan in andere gebieden.

DE BEELDWERK VAN HET FISHMAN MONUMENT
TOEGEVOEGD AAN HET PASTOORIE IN DE KATHOLIEKE Kerk
VAN DE MEERSTADEN VAN SINT PANCRAS
IN 2011
DE BEELDWERK VAN HET FISHMAN MONUMENT
TOEGEVOEGD AAN HET PASTOORIE IN DE KATHOLIEKE Kerk
VAN DE MEERSTADEN VAN SINT PANCRAS
IN 2011
DE BEELDWERK VAN HET FISHMAN MONUMENT
TOEGEVOEGD AAN HET PASTOORIE IN DE KATHOLIEKE Kerk
VAN DE MEERSTADEN VAN SINT PANCRAS
IN 2011

Bovenweg, Sint Pancras (Bron: Antea Group, 2023)

“

Het is belangrijk dat de gemeente goed nadenkt over de hoeveelheid straatverlichting.

Enquête onder inwoners 2023

”

4. Beleidskaders

De bouwstenen uit [hoofdstuk 3](#) vormen de basis van de beleidskaders uit dit hoofdstuk. De beleidskaders bestaan uit:

- Thema's en ambities.
- Beleidsuitgangspunten per onderdeel in de openbare ruimte.
- Prioritering thema's.
- Onderhoudsniveau openbare ruimte.

4.1 Thema's en ambities

Kijkend naar de openbare ruimte en de meerdere functies die de openbare ruimte vervult, is er op basis van wet- en regelgeving, gemeentelijke kaders (bijv. het coalitieakkoord) en de mening van bewoners gekeken voor welke thema's de openbare ruimte op dit moment een meerwaarde kan geven. De belangrijkste thema's die hieruit voortkomen zijn:

- Authenticiteit.
- Biodiversiteit.
- Circulaire economie.
- Energietransitie.
- Klimaatadaptatie.
- Ondernemend.
- Participatie.
- Prettige leefomgeving.
- Veiligheid en bereikbaarheid.

Met behulp van werksessies zijn deze thema's voor Dijk en Waard verder geformuleerd in ambities en doelstellingen. Dit is te lezen in de onderstaande paragrafen.

4.1.1 Authenticiteit

Ambitie

'Een karaktervolle leefomgeving die de identiteit versterkt, herkenbaar en uniek is.'

Toelichting

De gemeente Dijk en Waard wil identiteit, unieke eigenschappen en cultuurhistorische elementen in de openbare ruimte behouden en ontwikkelen. Dit werkt bijvoorbeeld door in de materiaalkeuze bij inrichting van de openbare ruimte. Het behoud van authenticiteit is belangrijk, omdat het bijdraagt aan het behoud van culturele identiteit, het versterken van het gevoel van verbondenheid met de geschiedenis en het stimuleren van duurzaam toerisme. Kunst en cultuur in de openbare ruimte kan een belangrijke bijdrage leveren aan deze ambitie. Op verschillende locaties in de openbare ruimte, zoals parken, rotondes en wijken is beeldende kunst te vinden (sculpturen, standbeelden, gedenktekens, etc.). Voor inwoners kan dit een oriëntatiepunt zijn en van meerwaarde zijn voor de uitstraling van een bepaalde plek.

4.1.2 Biodiversiteit

Ambitie

‘Een goede leefomgeving voor een grote verscheidenheid aan planten en dieren.’

Toelichting

De gemeente Dijk en Waard heeft de ambitie om bij te dragen aan het behouden en verhogen van de biodiversiteit aan flora en fauna. De biodiversiteit staat wereldwijd onder druk. De bebouwde omgeving is steeds belangrijker voor het overleven van planten en dieren. Dijk en Waard hanteert daarom het principe: groen, tenzij en ontwerpt, bouwt en beheert natuurinclusief door bijvoorbeeld verbindingzones voor flora en fauna aan te leggen en beheermethodes hierop af te stemmen. Het beheer is in harmonie met de natuur en er wordt bewust omgegaan met de openbare ruimte die bijdraagt aan de biodiversiteit.

4.1.3 Circulaire economie

Ambitie

‘Een leefomgeving die het milieu zo min mogelijk belast.’

Toelichting

Dijk en Waard heeft de ambitie om de overgang naar circulair materiaalgebruik te bevorderen en het gebruik van grondstoffen en materialen in haar projecten te optimaliseren. Bij inrichting of onderhoud aan de openbare ruimte wordt rekening gehouden met een lagere milieubelasting van de openbare ruimte, door hergebruik van materialen en het toepassen van natuurlijke materialen.

4.1.4 Energietransitie

Ambitie

‘Een leefomgeving waarin wordt toegewerkt naar een energieneutrale gemeente.’

Toelichting

De gemeente Dijk en Waard heeft de ambitie om duurzame energie in te zetten waardoor CO₂-emissies zoveel mogelijk gereduceerd zijn. In de openbare ruimte betekent dit dat ruimte gecreëerd en gereserveerd is voor duurzame energie. Voorbeelden hiervan zijn het stimuleren van zonne- en windenergie als vervanger van aardgas, het creëren van omstandigheden voor energieopslag of het bieden van ruimte voor duurzame energie-infrastructuur. Daarnaast wil zij duurzame oplossingen stimuleren, waarbij de afweging over ontwerp, aanleg, inrichting en beheer vanuit energieneutraal oogpunt wordt gemaakt. Hier valt te denken aan het verminderen van CO₂-emissies door fietsgebruik te stimuleren en het plaatsen van laadinfrastructuur.

4.1.5 Klimaatadaptatie

Ambitie

‘Een leefomgeving die waterrobuust en klimaatbestendig is ingericht.’

Toelichting

Zomers worden heter, waardoor met name in bebouwd (versteend) gebied een hitte-eiland effect kan ontstaan. Wanneer het regent, kan er in korte tijd veel regen vallen. Het riolerings- en watersysteem kan hierdoor overbelast raken waardoor wateroverlast ontstaat. Langere periodes van droogte kunnen daarnaast zorgen voor schade aan groen, bodemdaling en drinkwatertekorten.

Door bijvoorbeeld minder oppervlakte te verharderen, voldoende water te bergen en meer schaduw te bieden, kan de schade en overlast die door klimaatverandering wordt veroorzaakt aanzienlijk worden beperkt. In de Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda Regio Alkmaar en het Beleidsplan Klimaatadaptatie Dijk en Waard is de ambitie opgenomen om waterrobuust en klimaatbestendig te zijn ingericht in 2050. Dijk en Waard wil de overlast die wordt veroorzaakt door hevige neerslag beperken, een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving bieden tijdens hitte, schade voorkomen door langdurige droogte en waar mogelijk schade beperken die wordt veroorzaakt door een eventuele overstroming.

4.1.6 Ondernemend

Ambitie

‘Een leefomgeving met een aantrekkelijk vestigings- en ondernemersklimaat.’

Toelichting

Het is voor bedrijven goed ondernemen in Dijk en Waard. De gemeente vindt het belangrijk om een goede bereikbaarheid en een prettige werkomgeving te bieden. De gemeente richt zich op het verbeteren, ontwikkelen en onderhouden van moderne infrastructuur, zoals wegen en openbaar vervoer. Ook het ontmoeten in een prettige buitenruimte speelt hierbij een rol. Hierdoor vergroot de gemeente de aantrekkingskracht voor ondernemers en bedrijven, bijvoorbeeld voor horeca (terrassen), winkeliers, bedrijven op de bedrijventerreinen en de agrarische sector.

4.1.7 Participatie

Ambitie

‘Een leefomgeving waarin mensen worden betrokken en meedoen.’

Toelichting

Voor Dijk en Waard doen de inwoners echt mee. Het coalitieakkoord 2023 - 2026 heet niet voor niets ‘Thuis in Dijk en Waard, Sociaal en Vooruitstrevend’. De gemeente acteert pro-actief en werkt samen met initiatieven die door burgers zelf worden geïnitieerd en uitgevoerd. Bij planvorming worden

inwoners, ondernemers en verenigingen actief betrokken en zelfbeheer wordt gestimuleerd. Het is de gemeentelijke ambitie om door participatie en zelfbeheer de sociale cohesie in de gemeenschap te vergroten, buurtbewoners met elkaar in contact te brengen en gezamenlijke projecten te ondersteunen die de onderlinge band versterken.

4.1.8 Prettige leefomgeving

Ambitie

‘Een prettige leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen.’

Toelichting

De gemeente Dijk en Waard heeft de ambitie om een openbare ruimte te maken en te behouden die voelt als ‘thuis komen en thuis zijn’. Dit vraagt om een aantrekkelijke, schone en nette openbare ruimte voor inwoners en bezoekers, die qua functionaliteit aansluit bij de behoeften ten aanzien van gezondheid, spelen, sociale cohesie en de leefbaarheid van de omgeving. De mogelijkheden tot recreëren in de stad, nabij groen, natuur en water zijn op orde. De openbare ruimte nodigt uit tot sporten en bewegen. Voorbeelden hiervan zijn wandeltrajecten in de groene ruimten en veilige (hard)loop- en fietstrajecten als actieve vervoerswijze.

4.1.9 Veiligheid en bereikbaarheid

Ambitie

‘Een voor iedereen toegankelijke leefomgeving die veilig en bereikbaar is.’

Toelichting

De gemeente Dijk en Waard wil dat de openbare ruimte toegankelijk, bereikbaar en veilig is voor iedereen, ongeacht leeftijd of beperkingen. Bij de inrichting van de openbare ruimte is het van belang rekening te houden met toegankelijke parken, straten en trottoirs, met voldoende ruimte en zonder obstakels. Verplaatsen met de fiets, verplaatsen met voertuigen voor mensen met een beperking, wandelen, watersport, afgewogen parkeergelegenheid in lijn met mobiliteitsambities en optimale toegankelijkheid zijn hier van belang. Het voorkomen van overlast en verloedering in de buurt draagt bij aan het veiligheidsgevoel. Dijk en Waard houdt het kwaliteitsniveau van openbare ruimte minimaal op het niveau dat door de raad is vastgesteld, zodat de functies veilig gebruikt kunnen worden. De gemeente werkt bij het uitvoeren van herinrichtingen en onderhoud zoveel mogelijk dorps- en wijkgericht om de belasting op de ruimte zo minimaal mogelijk te houden en de doorgang te waarborgen.

4.2 Beleidsuitgangspunten per onderdeel in de openbare ruimte

In deze paragraaf zijn de beleidsuitgangspunten uitgewerkt om de beleidsambities te realiseren. De beleidsuitgangspunten bieden een (afwegings)kader ter ondersteuning van besluitvorming, zorgen voor transparantie bij het maken van keuzes, consistentie en effectieve implementatie van beleid op lange termijn.

De volgende objecten in de openbare ruimte maken deel uit van de beleidsuitgangspunten:

- Begraafplaatsen.
- Groen.
- Kunstwerken en waterkeringen.
- Speelvoorzieningen.
- Straatmeubilair.
- Verlichting.
- Water.
- Wegen.

Ten eerste volgt er een algemene paragraaf met beleidsuitgangspunten voor al de genoemde objecten in de openbare ruimte. Vervolgens zijn beleidsuitgangspunten benoemd per object

4.2.1 Algemeen

- De openbare ruimte is de leefomgeving van inwoners, ondernemers en recreanten. De openbare ruimte heeft belangrijke functies voor het functioneren van de gemeente en gemeenschap, denk hierbij aan bereikbaarheid, maar de openbare ruimte draagt ook bij aan het welzijn. De gemeente vindt het belangrijk dat de openbare ruimte schoon, heel en veilig is, daarom:
 - Beheert en onderhoudt de gemeente de openbare ruimte aan de hand van de principes van de CROW beeldkwaliteit meetlatten.
 - Voldoen alle objecten in de openbare ruimte aan de geldende wettelijke veiligheidseisen.
 - Ervaart de gebruiker van de openbare ruimte hooguit een beperkte last van schade of vervuiling in de openbare ruimte (de openbare ruimte is redelijk onderhouden, er mag best iets aan mankeren, maar het is wel veilig).
- De gemeente is sociaal en vooruitstrevend, belangrijk is dat iedereen mee kan doen in de gemeente. Dat geldt ook voor de openbare ruimte, daarom
 - De openbare ruimte is voor iedereen toegankelijk.
 - De openbare ruimte is gemakkelijk te herkennen en te onderscheiden.
 - Ontwikkelingen over de inrichting van de openbare ruimte komen participatief tot stand.
- Gemeentelijke sportaccommodaties hebben een belangrijke sociale rol voor de omgeving. De gemeente wil informele ontmoetingen en sociale interactie tussen

inwoners hier mogelijk maken, wat bijdraagt aan het verminderen van sociale isolatie en eenzaamheid, daarom:

- ➔ Gaat de gemeente het begrip 'open sportpark' verder ontwikkelen en uitrollen. Een open sportpark biedt toegankelijke sport- en beweegfaciliteiten voor mensen van alle leeftijden en voor mensen met een beperking. Door een breed scala aan sport- en beweegmogelijkheden aan te bieden, kunnen mensen samenkomen, samen sporten en sociale interactie ervaren, wat kan bijdragen aan het verminderen van eenzaamheid.
- Duurzaamheid is een belangrijk thema in de gemeente. De ondertitel van het coalitieakkoord is niet voor niets 'Samen de handen uit de mouwen voor een mooi, sociaal en duurzaam Dijk en Waard'. In de openbare ruimte wordt tijdens aanleg, beheer en sloop met veel verschillende materialen gewerkt. De gemeente wil slim omgaan met deze materialen, daarom:
 - ➔ Wordt de openbare ruimte zoveel als mogelijk volgens het principe 'circulair, tenzij...' ingericht.
 - ➔ Heeft materiaalgebruik van onderdelen in de openbare ruimte een zo laag mogelijke milieubelasting, gezien over de gehele levensloop.
- Duurzaamheid vraagt ook vanuit de energietransitie het nodige van de openbare ruimte. Vanwege de komst van onder andere zonnepanelen en warmtepompen worden veel energienetten verzwaaard. De kabels- en leidingen liggen voor het grootste gedeelte in de openbare ruimte, die al behoorlijk vol is en niet moet 'verrommelen'. daarom:
 - ➔ Ligt de nieuw aan te leggen infrastructuur voor kabels en leidingen zoveel als mogelijk ondergronds.
 - ➔ Ligt nieuw aan te leggen ondergrondse infrastructuur zoveel mogelijk onder goed bereikbare plaatsen, waarbij onderhoud zo min mogelijk schade aan de openbare ruimte aanricht.
 - ➔ Houdt de gemeente bij de plaatsing van transformatorhuisjes rekening met de locatiekeuze en esthetiek / uitstraling van de omgeving.
- Door klimaatverandering krijgt de openbare ruimte steeds meer te maken met de gevolgen van extreem weer, zoals hevige neerslag, hitte en droogte. De gemeente vindt het belangrijk dat de openbare ruimte hiertegen bestand is. De doelen hiervoor zijn in het beleidsplan klimaatadaptatie Dijk en Waard uitgewerkt in kaders (normen en richtlijnen) voor de inrichting van de leefomgeving. De doelen zijn:
 - ➔ Hevige neerslag leidt niet tot waterschade aan gebouwen, boven- en ondergrondse infrastructuur en voorzieningen. Kwetsbare en vitale functies en voorzieningen blijven beschikbaar.
 - ➔ Bij langdurige droogte wordt structurele schade aan bebouwing, wegen, groen, water en vitale en kwetsbare functies voorkomen.
 - ➔ Bodemdaling van gebouwd gebied en de gevolgen ervan blijven nu en in de toekomst beheersbaar en betaalbaar.
 - ➔ Tijdens hitte biedt de gebouwde omgeving een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

- Groenblauwe structuren en de gebiedseigen biodiversiteit worden versterkt op alle schaalniveaus.
- De gebouwde omgeving is via gevolgbeperking voorbereid op overstromingen in buitendijks gebied, vanuit het regionale watersysteem en door dijkdoorbraken.
- In de gemeente wordt gestreefd naar een authentieke en karakteristieke openbare ruimte. Locatiekeuze en type object heeft een belangrijk aandeel om de authenticiteit te versterken, daarom:
 - Draagt kunst en cultuur een belangrijke bijdrage aan deze ambitie. Op verschillende locaties in de openbare ruimte, zoals parken, rotondes en wijken zijn kunstwerken of beeldende kunst te vinden.
- De openbare ruimte kan bijdragen aan de waardering van erfgoed locaties. Bij de kadastrale grens van de erfgoed locatie stopt het erfgoed, maar bezoekers zien de omgeving en de erfgoedlocatie vaak als één, daarom:
 - Voorziet de gemeente erfgoed (zoals opgenomen in het erfgoedregister Dijk en Waard) van een bijpassende omliggende openbare ruimte.

4.2.2 Begraafplaatsen

- Steeds meer mensen kiezen ervoor om gecremeerd te worden, maar de gemeente vindt het belangrijk en ziet het als haar wettelijke taak om de mogelijkheid tot begraven te bieden. Vaak hebben mensen specifieke wensen voor het bijzetten van urnen en het uitstrooien, het overlijden van een naaste is immers een ingrijpende gebeurtenis en de gemeente wil dat het mogelijk is om deze laatste wensen in vervulling te laten gaan. Daarom:
 - Krijgt iedereen op een gemeentelijke begraafplaats de mogelijkheid een bestemming te verkrijgen die aansluit bij de wensen en geloofsovertuigingen. Dit geldt voor zowel lijkbezorging of asbus bestemming van overledenen.
 - Krijgt iedereen, die een bestemming heeft verkregen op een gemeentelijke begraafplaats, de mogelijkheid om de locatie van deze bestemming te markeren.
- Graven worden regelmatig bezocht door naasten, het kunnen uiten van verdriet en ophalen van herinneringen is belangrijk in het rouwproces. Daarom:
 - Krijgt iedereen dagelijks de mogelijkheid om zijn of haar rouw te verwerken. Hierbij is ook ruimte om dit te doen op een andere, dan de traditionele wijze.
 - Hebben de begraafplaatsen ieder een unieke en onderscheidende inrichting, zodat de omgeving rust uitstraalt.

4.2.3 Groen

- Groen heeft een belangrijke functie voor een prettige, gezonde, klimaatbestendige en biodiverse leefomgeving waarin mensen en dieren verblijven en verplaatsen. De gemeente gaat voor een afwisselende en aantrekkelijke groene omgeving. Groen krijgt de ruimte en blijft zo lang mogelijk vitaal, daarom:

- Geldt bij de inrichting van gebieden het uitgangspunt groen, tenzij...
 - Wordt de leefomgeving ingericht met groenblauwe structuren die bijdragen aan het verbeteren van de gebiedseigen biodiversiteit.
 - Plant de gemeente binnen groenblauwe structuren een diversiteit aan soorten gericht op de uitstraling, biodiversiteit en toekomstbestendigheid.
 - Plant de gemeente groensoorten die een natuurlijke groeivorm hebben en die passend zijn bij de beoogde locatie en omstandigheden. Wanneer de omstandigheden niet toereikend zijn, worden deze aangepast.
 - Wordt bestaand vitaal groen zo veel en zo goed als mogelijk behouden op een wijze die recht doet aan de doelstelling waarmee het opgericht is. Wanneer groen niet meer te herstellen is, kan nieuw groen worden aangeplant.
 - Worden nieuwbouwwijken zodanig ingericht dat grootschalige groenzones, een aaneengesloten openbaar groenareaal van minimaal 1 hectare, binnen loopafstand van ieder huishouden te bereiken is.
 - Bieden groengebieden het hele jaar een meerwaarde voor de omgeving.
 - Maakt de gemeente groen langs belangrijke wandel- en fietsroutes zo aantrekkelijk mogelijk, zodat dit gezonde vormen van verplaatsing stimuleert en recreatieve verbindingroutes tot stand brengt.
- (Wilde) dieren wil de gemeente zoveel mogelijk koesteren, omdat ze belangrijk zijn voor het ecosysteem. De gemeente wil zorgen dat dieren goed kunnen verblijven en verplaatsen binnen de gemeente. De aanwezigheid van de juiste soorten groen is een belangrijk middel om de biodiversiteit te waarborgen en verhogen, daarom:
- Worden gebieden ingericht, zodat er groenblauwe verbindingen ontstaan met en tussen omliggende groenblauwe zones.
 - Beheert en onderhoudt de gemeente ecologische verbinding- en verblijfszones gericht op het verbeteren van de gebiedseigen biodiversiteit.
 - Faciliteert de gemeente bij gebiedsontwikkeling het verplaatsen van de verwachte aanwezige faunasoorten.
 - Is het beheer gericht op het beschermen van de diversiteit aan soorten.
 - Worden broedplaatsen in kwetsbare natuurgebieden beschermd tegen schadelijke menselijke activiteiten.
 - Is de inrichting en beheer van de openbare ruimte afgestemd op het voorkomen van overlast door (wilde) dieren.
- Bomen bepalen ons leefklimaat. Ze zorgen voor zuurstof, schaduw, versterken biodiversiteit en verhogen de woningwaarde. Bij de aanplant en beheer van bomen komt heel wat kijken. De gemeente wil daarom op een gestructureerde, verantwoorde en veilige manier met bomen omgaan, daarom:
- Wordt binnen de gemeente een diversiteit aan bomen gepland, die ieder voldoende groot (oud) kunnen worden.
 - Sluit de gemeente aan bij landelijke normen om de kwaliteit van aanleg, beheer en onderhoud van bomen te garanderen.
 - Hebben groeiplaatsen van bomen en ander groen (o.a. beplantingsvakken) voldoende ruimte, vocht, lucht en voedsel en zijn vrij van chemicaliën.

- De gemeente wil de waarde van groen behouden en waar nodig versterken. Bij het verdwijnen van een boom of ander groen, vindt de gemeente het belangrijk dat er goede afwegingen worden gemaakt en zoveel mogelijk wordt gecompenseerd, daarom:
 - ➔ Worden monumentale bomen en bijzondere houtopstanden aangewezen die beschermd zijn. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt in het eigendom van de boom (gemeente of particulier). Het aanwijzen is een collegebevoegdheid.
 - ➔ Wordt bij verzoek tot kap en/of snoeien van bomen de beleidsstatus van de boom afgewogen tegen de mate van ernst van de overlast / reden van verzoek.
 - ➔ Spaart de gemeente volwassen gezonde bomen zoveel mogelijk bij bouw en aanleg.
 - ➔ Wordt noodzakelijke kap van gezonde en waardevolle bomen met minimaal dezelfde (potentiële) waarde en zo dichtbij de oude standplaats als mogelijk gecompenseerd.
 - ➔ Worden boomstructuren zoveel als mogelijk in stand gehouden.
- De gemeente streeft naar een authentieke en karakteristieke openbare ruimte. De locatie en het type groen heeft een belangrijk aandeel om de authenticiteit te versterken, daarom:
 - ➔ Richt de gemeente kenmerkende plekken en structuren in met onderscheidend en uniek groen, dat past bij de omgeving (bijvoorbeeld bij rotondes als herkenningspunt, boomstructuren langs wegen die de oude structuur van de polderontginning volgen of siergroen in winkelgebieden).
- Er zijn veel inwoners die graag een steentje willen bijdragen aan een mooie en schone openbare ruimte. De gemeente wil dit graag faciliteren, omdat het ook bijdraagt aan de bewustwording over het belang van groen in de openbare ruimte, daarom:
 - ➔ Is zelfbeheer van (onderdelen van) groen onder voorwaarden mogelijk.
 - ➔ Betreft de gemeente inwoners actief bij grootschalige kap of het planten van bomen in de omgeving van hun woning.
- Honden zijn gezelschapsdieren en daarom voor veel inwoners belangrijk. Voor het welzijn van honden is het belangrijk dat ze naar buiten kunnen en hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen, maar waarbij wel rekening wordt gehouden met alle gebruikers van de openbare ruimte, daarom:
 - ➔ Richt de gemeente de openbare ruimte zodanig in dat er voldoende hondenlosloopgebieden op loopafstand (binnen de bebouwde kom) aanwezig zijn. Worden de hondenlosloopgebieden duidelijk gemarkeerd, zodat het herkenbaar is waar honden los mogen lopen.
 - ➔ Hebben hondeneigenaren de honden onder àppel, om de veiligheid van anderen te waarborgen. Daarnaast geldt een opruimplicht in de openbare ruimte. De hondenlosloopgebieden zijn namelijk voor iedereen toegankelijk.
 - ➔ Het college is bevoegd hondenlosloop- en hondenverbodsgebieden aan te wijzen.

4.2.4 Kunstwerken en waterkeringen

- Bruggen hebben een belangrijke functie voor mensen om zich te kunnen verplaatsen binnen de gemeente. Echter zijn bruggen relatief duur om aan te leggen en te onderhouden, dit geldt met name voor de beweegbare bruggen. Daarom:
 - Realiseert de gemeente wateroversteekplaatsen (bruggen) voor gemotoriseerde voertuigen alleen als er geen goed alternatief is over land. Voor fiets- en voetgangersbruggen geldt dit niet, omdat de gemeente wandelen en fietsen als alternatief voor de auto stimuleert.

4.2.5 Speelvoorzieningen

- (Buiten)spelen is belangrijk voor kinderen, door te spelen leren en ontwikkelen kinderen zich en komen ze toe aan hun beweging. Ook is spelen bij uitstek een manier om andere kinderen (en ouders) te ontmoeten. Een veilige speelruimte met voldoende voorzieningen voor kinderen is belangrijk om te voorzien in de speelbehoefte, daarom:
 - ➔ Biedt de gemeente voldoende ontwikkelingsmogelijkheden en belevingswaarden en wordt een gevarieerd aanbod aan speelruimte en speelmogelijkheden gerealiseerd.
 - ➔ Zijn speelplekken toegankelijk voor iedereen, ongeacht leeftijd of beperking.
 - ➔ Zijn speelvoorzieningen veilig en schoon, conform de eisen uit het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen.
 - ➔ Zijn speeltoestellen op gemeentelijke grond eigendom van de gemeente, zodat de gemeente de spreiding, verscheidenheid en veiligheid kan waarborgen. Er geldt hier een uitzondering voor speeltoestellen op gemeentegrond die in beheer zijn van scholen en/of sportverenigingen. Speeltoestellen op private grond zijn in eigendom, beheer en onderhoud van de desbetreffende eigenaar van die grond. Scholen, sportverenigingen en particulieren moeten hier zelf de veiligheid borgen.
- De gemeente wil dat het aanbod van speelruimten goed aansluit bij de behoeften. Daarbij beseft de gemeente zich dat de ene buurt de andere buurt niet is. In de ene buurt wonen bijvoorbeeld meer jonge kinderen en in de andere buurt is de verhouding jongeren weer groter. En dit verandert ook continu. De gemeente vindt het belangrijk om mee te 'groeien' met de buurt, daarom:
 - ➔ Wordt de spreiding van speelruimten gewaarborgd op basis van cirkelkaarten.
 - ➔ Betreft de gemeente de doelgroepen waarvoor een verandering in speelruimte of nieuwe speelruimte wordt verwacht bij het maken van een keuze.
- Kinderen en jongeren spelen naast de formele speelplaatsen natuurlijk ook graag op straat of in het groen. Een bespeelbare en kindvriendelijke openbare ruimte is belangrijk om dit mogelijk te maken. De gemeente stimuleert de informele speelruimte, daarom:
 - ➔ Houdt de gemeente bij het ontwerp en het onderhoud van de openbare ruimte rekening met de bespeelbaarheid (informele speelruimte) en ontmoeten.

- Kunnen braakliggende terreinen van nieuwbouwlocaties of locaties zonder tijdelijke bestemmingen op voorwaarden opengesteld worden als informele speelruimte.
- Streeft de gemeente naar zoveel mogelijk open schoolpleinen waarin schoolpleinen toegankelijk zijn buiten schooluren.

4.2.6 Straatmeubilair

- Straatmeubilair draagt bij aan de functionaliteit, esthetiek en leefbaarheid van de openbare ruimte. Ze zorgen voor identiteit, veiligheid, navigatie, comfort, rust en bieden de mogelijkheid tot ontmoeten en sociale interactie, daarom:
 - Zijn in de openbare ruimte voldoende ontmoetingsplekken.
 - Is het straatmeubilair op de ontmoetingsplekken voldoende uitnodigend voor alle leeftijden om elkaar te ontmoeten.
 - Worden alleen borden en paaltjes geplaatst als het echt nodig is en is de wettelijke verplichting/veilig gebruik van de openbare ruimte leidend.

4.2.7 Verlichting en VRI

Verlichting

- Openbare verlichting heeft een belangrijke functie ten aanzien van verkeersveiligheid, sociale veiligheid en leefbaarheid. Deze functie wordt gewaarborgd met een goede verlichtingskwaliteit. De gemeente vindt het belangrijk dat de gewenste kwaliteit wordt behaald en hecht waarde aan de uitstraling van de lichtmasten (herkenbaarheid). Tegelijkertijd wil de gemeente dat verlichting niet tot overmatige hinder leidt, daarom:
 - Is openbare verlichting in de gemeente Dijk en Waard uniform, met uitzondering van (authentieke/karakteristieke) plekken voor decoratieve verlichting.
 - Wordt lichtvervuiling en lichthinder beperkt, maar zolang lichthinder binnen de gestelde normen plaatsvindt, gaat het lichtbeeld in de straat voor.
- Daarnaast is voor openbare verlichting duurzaamheid ook een belangrijk thema. De lichtbronnen verbruiken namelijk energie en de gemeente wil energie besparen, daarom:
 - Is de lichtbron van openbare verlichting zo duurzaam mogelijk.
 - Is de aanwezigheid van openbare verlichting en de lichtsterkte afgestemd op de functie van het omliggende gebied, verlichting is niet altijd nodig.
 - Kan de lichtsterkte in de nacht voor maximaal 50% gedimd worden (ook als de verlichtingssterkte hiermee iets onder de gehanteerde norm uit komt).
- Er zijn een aantal gebieden die de gemeente niet gaat verlichten, enerzijds om energie te besparen en anderzijds om fauna te beschermen (donkerte), daarom:
 - Worden natuurgebieden niet verlicht,
 - Worden recreatieve fiets- en wandelpaden in parken en groengebieden niet verlicht.
 - Wordt in het buitengebied geen verlichting geplaatst, met uitzondering op conflictzones.

- Uiteraard zijn er ook een aantal plekken die vanwege veiligheid juist om extra verlichting vragen. Daarom:
 - ➔ Zijn markeringen van oversteekplaatsen voor voetgangers en fietsers op wegen met een verkeersfunctie zodoende verlicht dat de automobilist de voetgangers en fietsers goed kan zien.
 - ➔ Zijn primaire fietspaden binnen de bebouwde kom verlicht.

VRI

- Het verkeer is in de afgelopen decennia sterk toegenomen. Daarnaast zijn er steeds meer vormen van vervoer met verschillende snelheden. Een vlotte en veilige doorstroming van al het verkeer is belangrijk. De verkeersregelinstallaties hebben als belangrijkste functie om de veiligheid van weggebruikers te waarborgen, daarom:
 - ➔ Zorgen de verkeersregelinstallaties ervoor dat alle verkeersdeelnemers veilig en snel de kruising over geholpen worden.
 - ➔ Bieden verkeersregelinstallaties de gehele dag een veilige oplossing voor alle weggebruikers.
- Bij de doorstroming van verkeer is het gebruikelijk om rekening te houden met prioriteiten van typen verkeer, bijvoorbeeld vanwege veiligheid (hulpdiensten) of om duurzame mobiliteit (OV, fiets, wandelen) te stimuleren. De gemeente maakt onderscheid in het type weggebruiker bij de afhandeling van het verkeer op kruispunten en hanteert de volgende prioriteitsvolgorde:
 - ➔ (1) Hulpdiensten bij een prioriteit uitruk.
 - ➔ (2) Openbaar vervoer.
 - ➔ (3) Fietsers en voetgangers. Hierbij houden verkeersregelingstallaties rekening met een veilige oversteek voor mindervaliden.
 - ➔ (4) Auto's.
 - ➔ Alleen in bijzondere gevallen, bijvoorbeeld om de doorstroming te garanderen, kan de auto prioriteit gegeven worden boven fietsers en voetgangers.

4.2.8 Water

- Dijk en Waard is een waterrijke gemeente. Het grootste gedeelte van dit water (primaire netwerk) valt onder de verantwoordelijkheid van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Daarnaast heeft de gemeente ook zelf waterlopen en plassen in eigendom, beheer en onderhoud. Water en oevers hebben een belangrijke ecologische functie, bijvoorbeeld voor amfibieën en vissen. De gemeente vindt het belangrijk dat flora en fauna in en rondom het water zich goed kan ontwikkelen, daarom:
 - ➔ Worden waterlopen en oevers ingericht met het oog op de waterkwaliteit en de biodiversiteit.
- Naast het ecologische belang vervult water ook een belangrijke recreatieve functie. De gemeente kent een rijke historie met (plezier)vaart. Dit kan zeker bestaan naast de ecologische functie, mits de verhouding in balans is, daarom:

- Mag men in de gemeente vooralsnog overal boten aanleggen, behalve op door het college aangewezen gedeelten van het openbaar water.
 - Gebeurt het aanleggen deugdelijk, dusdanig dat het onderhoud van de oever, berm en aanliggend groen en verharding zo min mogelijk gehinderd wordt.
 - Wil de gemeente op termijn meer controle krijgen op het gebruik van haar oevers en de wijze waarop aanleggen van boten is toegestaan. Het college werkt dit uit.
 - Behoudt de gemeente het huidige aantal tewaterlaatplaatsen, zowel in buitenwater als in binnenwater.
 - Gaat de gemeente behoudend om met verzoeken tot de aanleg van (extra) door gemeente te realiseren en onderhouden openbare aanlegsteigers.
- Oevers (waterkeringen) hebben een belangrijke functie voor zowel dier als mens. Dieren gebruiken bijvoorbeeld rietkragen bij oevers als beschutting of om nesten in te bouwen, maar ook om uit en in het water te komen. Voor mensen is een oever vaak voor recreatief gebruik, om bijvoorbeeld een bootje aan te leggen. Daarom:
 - Zijn oevers in beginsel altijd natuurvriendelijke ingericht waar het kan, maar plaatst de gemeente beschoeiing waar dit nodig is (vanwege bijvoorbeeld veiligheid of aanmeerplaatsen langs recreatieve wateren).
 - Zijn steigers langs vaarroutes goed bereikbaar vanaf het water en het land.

4.2.9 Wegen

- Wegen hebben een belangrijke functie voor de bereikbaarheid in de gemeente. Het mobiliteitsbeleid van de gemeente (anno 2023 het Omgevingsprogramma mobiliteit Dijk en Waard) geeft de kaders hiervoor. Er komen steeds meer vormen van mobiliteit die andere eisen stellen aan de inrichting en het beheer van wegen. Denk bijvoorbeeld aan het stimuleren van gezonde vormen van verplaatsing zoals wandelen en fietsen. Daarom:
 - Kan iedereen zich in de openbare ruimte verplaatsen van A naar B, de bestemming van de gebruiker is altijd bereikbaar.
 - Wordt op fietspaden naast veiligheid extra aandacht besteed aan comfort.
 - Zijn wegen veilig oversteekbaar voor voetgangers, fietsers en overig verkeer.
- Met de veranderende vraag naar mobiliteit staat ook de hoeveelheid verharding ter discussie. Wanneer bijvoorbeeld meer gefietst wordt naar het werk, wordt er minder gebruik gemaakt van de auto. Verharding kan hierdoor anders worden ingericht zodat het ook bij kan dragen aan klimaatadaptatie, circulariteit en meer groen, daarom:
 - Worden rijbanen zo smal als mogelijk aangelegd, zodat meer ruimte ontstaat voor groen, maar altijd afhankelijk van de intensiteit van gebruik en wordt voldaan aan de wettelijk gestelde veiligheidseisen.
 - Worden overbodige parkeerplaatsen, voetpaden of andere verharde delen vervangen door groen.
 - Worden grondgebonden parkeervakken zoveel als mogelijk 'vergroend'.
- Om aan de veranderende vraag van mobiliteit te kunnen voldoen, worden wegen opnieuw ingericht of vindt onderhoud plaats. De weg wordt dan opengebroken en soms moet een tijdelijke bouwweg worden aangelegd. Dit gebeurt bijvoorbeeld ook bij de

aanleg van nieuwe woonwijken. De gemeente vindt het belangrijk dat de gebruiker hier zo min mogelijk hinder van ondervindt en geen schade oploopt, daarom:

- Worden wegen zo min mogelijk opgebroken en worden werkzaamheden gecombineerd.
- Worden tijdelijke bouwwegen op een deugdelijke manier aangelegd, zodat ze niet voor schades zorgen en tot ergernis van de gebruiker leiden.
- Worden tijdelijke bouwwegen zolang in stand gehouden dat schade aan nieuw aan te leggen openbare ruimte door bouwverkeer en dergelijke zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- Is het noodzakelijk dat er in de gebouwde omgeving rekening gehouden wordt met de bereikbaarheid, toegankelijkheid (inclusief mensen met een beperking) en bruikbaarheid van eigen woning, openbare ruimte en openbare gebouwen.

- De gemeente vindt het belangrijk dat bedrijven in de gemeente bereikbaar zijn. Dit zorgt voor een ondernemende leefomgeving / gunstig ondernemersklimaat en dit bevordert de groei van de economie. De wegen hebben een belangrijke functie voor deze bereikbaarheid, daarom:

- Zijn wegen in winkelgebieden zo ingericht en onderhouden dat bevoorrading voor winkels mogelijk is.
- Zijn wegen op bedrijventerreinen zo ingericht en onderhouden dat ondernemingen op bedrijventerreinen bereikbaar zijn voor vrachtwagens
- Zijn wegen in het buitengebied zo ingericht en onderhouden dat landbouwvoertuigen hun bestemming kunnen bereiken.

4.3 Prioritering thema's

In de vorige twee paragrafen is invulling gegeven aan het integrale kader door verschillende thema's en ambities te omschrijven en daarbij beleidsuitgangspunten te hanteren. Idealiter worden alle ambities en beleidsuitgangspunten naast elkaar gehanteerd en even voortvarend opgepakt. Dat is echter niet altijd haalbaar of realistisch. Soms moeten er keuzes gemaakt worden. Daarom is het van belang de thema's te prioriteren, zodat dit houvast geeft bij de uitvoering van de beleidsuitgangspunten. Met behulp van werksessies zijn deze thema's voor Dijk en Waard geprioriteerd. In de volgende tabel is de prioritering per gebiedstype en thema weergegeven.

Deze tabel is een afwegingskader voor de beleidsuitgangspunten. Dit afwegingskader is samengesteld zowel op basis van de mogelijke bijdrage van een gebied (potentie) als de taakstelling/belangrijkheid (ambitie) om in bepaalde gebieden aan de slag te gaan. Het afwegingskader is richtinggevend. Keuzes in uitvoering bij projecten zijn afhankelijk van omstandigheden en mogelijkheden.

Voorbeeld:

- ➔ **Potentie:** Recreatiegebieden en buitengebieden hebben grote aaneengesloten groenoppervlakten en hebben een hoge potentie om aan biodiversiteit bij te dragen. Daarentegen is in winkelgebieden relatief weinig groen aanwezig, het potentieel om bij te dragen aan de ambitie biodiversiteit is dit gebied laag en krijgt daarom een lagere prioriteit.
- ➔ **Ambitie:** de taakstelling per gebiedstype verschilt. Zo heeft de gemeente in woongebieden voornamelijk de plicht en taak om een veilige en prettige leefomgeving te realiseren. In werkgebieden (bedrijventerreinen) ligt dit accent meer op bereikbaarheid en ondernemerschap.

	Winkelgebied	Woongebied	Werkgebied	Hoofdwegen	Recreatiegebied	Buitengebied
Authenticiteit	1	2	3	1	2	2
Biodiversiteit	3	2	2	2	1	1
Circulaire economie	2	1	2	2	3	3
Energietransitie	2	1	1	1	3	3
Klimaatadaptatie	2	1	1	2	2	3
Ondernemen	1	3	1	2	3	2
Participatie	2	1	3	3	2	2
Prettige leefomgeving	1	1	2	3	1	3
Veiligheid en bereikbaarheid	1	1	1	1	2	1

Tabel 2: Afwegingskader met prioritering van thema's per gebiedstype. Toelichting: de hoogste prioriteit (donkergroen), gemiddelde prioriteit (groen) en de laagste prioriteit (lichtgroen).

4.4 Onderhoudsniveau openbare ruimte

In de vorige paragrafen zijn de ambities en beleidsuitgangspunten voor de openbare ruimte uitgewerkt. Een uitgangspunt is het schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte. Het onderhoudsniveau is een belangrijk kader om hierop te sturen. De volgende paragrafen geven de kaders hiervoor.

4.4.1 Algemeen

De beeldcatalogus van CROW is leidend bij het onderhoudsniveau voor de openbare ruimte. Objecten in de openbare ruimte kunnen op verschillende kwaliteitsniveaus worden onderhouden. Het kwaliteitsniveau mag volgens het provinciale toetsingskader niet onvoldoende zijn. Dit houdt in dat kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties moeten worden voorkomen. Als er kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties aan de orde zijn, is er sprake van achterstallig onderhoud. Op basis van CROW advies is het uitgangspunt dat er

sprake is van kapitaalvernietiging als de staat van het onderhoud niet meer voldoet aan kwaliteitsniveau C (bij onderhoud van wegen), of een vergelijkbaar niveau als er een andere systematiek wordt toegepast. Zoals blijkt uit [paragraaf 2.2](#) is het ambitieniveau voor groen en wegen voor de meeste gebieden in Dijk en Waard een minimaal onderhoudsniveau B-kwaliteit.

Harmonisatie onderhoudsniveaus – van zones naar gebiedstypen

In de voormalige gemeente Heerhugowaard waren twee zones met een gedifferentieerd onderhoudsniveau. Zone 1 is het Stadshart en het Stationsgebied. Zone 2 is de rest van Heerhugowaard. Voor de gemeente Langedijk was er geen zoneverdeling / onderscheid in onderhoudsniveau.

Voor de periode 2024 tot 2033 is een nieuw ambitieniveau voor de kwaliteit in de openbare ruimte opgesteld voor verschillende objecten en gebieden in Dijk en Waard. Hierbij is de zoneverdeling en ambitie uit de voormalige gemeenten het uitgangspunt geweest. Zone 1 uit voormalige gemeente Heerhugowaard komt grotendeels overeen met de grenzen van het gebiedstype 'winkelgebied' (zie [bijlage 3](#)). Hiermee vervalt de voormalige zone-indeling en gaat de indeling in gebiedstypen gelden voor het bepalen van de onderhoudsniveaus. Dit betekent dat zone 1 veranderd en wordt uitgebreid, omdat bijvoorbeeld winkelcentrum Broekerveiling ook onder het gebiedstype 'Winkelgebied' valt.

4.4.2 Gewenste onderhoudsniveau

Uit de enquête is gebleken dat er geen duidelijke meerderheid is om in sommige gebieden het onderhoudsniveau hoger te maken dan in andere gebieden. Ook blijkt uit de enquête dat inwoners over het algemeen tevreden zijn met het onderhoudsniveau (6 of hoger). Daarom wordt het gewenste onderhoudsniveau voor de gehele gemeente vastgesteld op een CROW B-niveau. In winkelgebieden vindt differentiatie plaats op gebied van verzorging en meubilair. Hiervoor wordt een A niveau nagestreefd.

In het coalitieakkoord is het behouden van minimaal het huidige kwaliteitsniveau als speerpunt opgenomen. Dit betekent dat het hoogste ambitieniveau uit de voormalige gemeente gaat gelden voor de gehele gemeente Dijk en Waard. Dit geldt voor:

- ➔ [Verzorging van groen en wegen in het winkelgebied.](#) In zone 1 van de voormalige gemeente Heerhugowaard was niveau A het gewenste onderhoudsniveau op een aantal onderdelen van de openbare ruimte. Dit was met name op verzorgende onderdelen in het groen en op wegen (onkruid, zwerfafval, schoffelen, etc.). Omdat zone 1 grotendeels overeenkomt met het gebiedstype winkelgebied, geldt in de periode 2024-2033 ambitieniveau A op deze onderdelen. Dit betekent dat voor voormalige gemeente Langedijk het niveau in dit gebied van B (oude ambitie) naar A wordt verhoogd.
- ➔ [Onderhoud van meubilair in het winkelgebied.](#) In voormalige gemeente Langedijk was het ambitieniveau van het onderhoud van meubilair niveau B. In Heerhugowaard deels niveau B en deels niveau C in de woonwijken. In de winkelgebieden niveau A. Meubilair bestaat uit afvalbakken, banken,abri's, fietsparkeerbeugels, hekwerken, etc. Om dit te harmoniseren wordt het onderhoudsniveau van meubilair in het

winkelgebied in de gemeente Dijk en Waard niveau A, voor zowel de technische staat (verven, herstellen schades etc.) en verzorging (schoonmaken, legen afvalbak, etc.). In de rest van de gemeente wordt de ambitie niveau B.

Hieronder het overzicht van het gewenste onderhoudsniveau voor de gehele gemeente:

	Winkelgebied	Woongebied	Werkgebied	Hoofdwegen	Recreatiegebied	Buitengebied
Begraafplaatsen	B	B	B	B	B	B
Gebouwen*	B	B	B	B	B	B
Groen	B	B	B	B	B	B
Verzorging	A	B	B	B	B	B
Kunstwerken en waterkeringen	B	B	B	B	B	B
Speelvoorzieningen	B	B	B	B	B	B
Straatmeubilair	A	B	B	B	B	B
Verlichting & VRI	B	B	B	B	B	B
Water	B	B	B	B	B	B
Wegen	B	B	B	B	B	B
Verzorging	A	B	B	B	B	B

Figuur 6: Kwaliteit-niveau ambities voor de technische staat en dagelijkse verzorging in de openbare ruimte.

* Onderhoudsniveau gebouwen

Voor gebouwen wordt een afwijkende systematiek gehanteerd (NEN-2767), een objectieve methodiek om de technische staat waarin een bouw- of installatiedeel zich bevindt, vast te stellen (i.c. genormaliseerde inspectiemethodiek). De methodiek conditiemeten NEN-2767 kent zes onderhoudsniveaus.

Conditie:	Omschrijving:	Toelichting:
1	Zeer goed (nieuwbouw kwaliteit)	Incidenteel geringe gebreken
2	Goede conditie	Incidenteel beginnende veroudering
3	Redelijke conditie	Plaatselijk zichtbare veroudering. Functievervulling van bouw en installatiedelen niet in gevaar
4	Matige conditie	Functievervulling van bouw en installatiedelen incidenteel in gevaar
5	Slechte conditie	De veroudering is onomkeerbaar
6	Zeer slechte conditie	Niet meer te classificeren onder conditie 5

Het gewenste onderhoudsniveau voor gebouwen wordt gesteld op conditiescore 3 (NEN-2767). Deze conditiescore is vergelijkbaar met onderhoudsniveau B van het CROW. Indien gebouwen binnen 5 jaar gesloopt, verkocht of gerenoveerd worden, dan wordt een lagere conditiescore toegestaan. De conditie mag echter niet onvoldoende zijn. Dit houdt in dat kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties worden voorkomen.

4.4.3 Kosten onderhoudsniveau

Om de openbare ruimte op gewenste onderhoudsniveau te onderhouden, is budget voor (regulier) beheer- en onderhoud nodig. De huidige middelen voor het beheer en onderhoud zijn afgestemd op de ambities uit de zoneringen van de voormalige gemeenten. Zoals aangegeven in [paragraaf 4.4.2](#) betekent de geharmoniseerde ambitie een verhoging op een aantal onderdelen in de voormalige gemeenten. Dit hogere ambitieniveau brengt extra kosten met zich mee.

Aanvullend budget voor wegen, groen en meubilair

Voor de verzorging van wegen en groen in de winkelgebieden is aanvullend budget nodig. Het gewenste onderhoudsniveau is hier een A (groene vakken in figuur op vorige pagina), waar dit voorheen (gedeeltelijk) niveau B was.

- ➔ Voor de verzorging van **wegen** in het winkelgebied op een A-niveau is jaarlijks een extra onderhoudsbudget van **€ 27.000** nodig. Dit budget is nodig voor het verwijderen van onkruid en zwerfafval op asfalt-, beton-, elementen-, en halfverhardingen en komt ten laste van de exploitatie.
- ➔ Voor de verzorging van het **groen** in het winkelgebied op een A-niveau is jaarlijks een extra onderhoudsbudget van **€ 10.000** nodig. Dit budget is nodig voor het verwijderen van zwerfafval en onkruid uit het groen, maar bijvoorbeeld ook schoffelen, bladharken en water geven. Dit bedrag komt ten laste van de exploitatie.

Daarnaast is er ook aanvullend budget nodig voor meubilair. Het gewenste niveau is hier een A, maar de voormalige ambitie was deels A, B en C.

- ➔ Voor het onderhoud van **straatmeubilair** in het winkelgebied op een A-niveau en in de rest van de gemeente op een B-niveau is jaarlijks een extra onderhoudsbudget van **€ 50.000** nodig. Dit budget is nodig voor technisch onderhoud (herstellen, verven, etc.) en verzorgend onderhoud (afvalbakken legen, schoonmaken, etc.). Het extra ledigen van de afvalbakken heeft het grootste aandeel in dit extra budget (€30.000).

De hoogte van de bedragen zijn gebaseerd op het verschil in de eenheidsprijzen (prijzen per m²) van het voormalige niveau naar het gewenste onderhoudsniveau. Bij een hoger niveau wordt namelijk volgens de beelden en normen bijvoorbeeld minder onkruid en zwerfafval geaccepteerd in de desbetreffende gebieden, waardoor vaker ingrijpen noodzakelijk is. Vaker ingrijpen betekent extra kosten in materieel, materiaal en arbeid en een hogere eenheidsprijs per m² voor het onderhoud.

De overige kosten van het reguliere beheer en onderhoud waarvoor geen aanvullend budget nodig is, worden gedekt via de reguliere begroting (exploitatie, voorziening en investering). De middelen hiervoor zijn anno 2023 toereikend en het gewenste niveau wordt ook behaald (zie ook [paragraaf 2.2](#)).

4.5 Resumé financiën

Het college gaat aan de slag met de ambities en beleidsuitgangspunten en heeft hiervoor een uitvoeringsplan opgesteld. Dit uitvoeringsplan bevat meer detail en kan bijgesteld worden indien dat nodig is om bepaalde ambities en beleidsuitgangspunten te realiseren.

Het uitvoeringsplan bestaat uit nadere regels en actiepunten. Nadere regels zijn een aanvulling op of verdere concretisering van de beleidsuitgangspunten. Ze kunnen veelal binnen de bestaande capaciteit, (beheer)budgetten of werkprocessen gerealiseerd worden. Denk daarbij aan het aanpassen van onderhoudsplannen of het toepassen van het beleid bij natuurlijke vervangingsmomenten zoals bij groot-onderhoud en herinrichting van wijken. Ook bij de realisatie van nieuwbouwwijken wordt meegelift met de ontwikkeling.

In andere gevallen betreft het een dusdanige aanpassing van het beleid dat extra beheerbudget nodig is. Of zijn er doelen die actief gerealiseerd worden, dus buiten de natuurlijke vervangingsmomenten om. In dat geval zijn nieuwe budgetten nodig om de doelen ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. Zogenaemde actiepunten.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de budgetten die naar verwachting nodig zijn om de actiepunten uit dit uitvoeringsplan te realiseren. De actiepunten bestaan vooral uit nadere onderzoeken en planvorming. De realisatie- en beheerkosten om deze doelen daadwerkelijk te realiseren volgen hieruit. Voorgesteld wordt om in eerste instantie deze onderzoeken en daarmee de vraag om incidentele middelen te dekken uit mogelijke meevallers binnen de reguliere (beheer)budgetten. Deze werkwijze geldt voor de eerste vier jaar van de looptijd van het beleid. Mocht blijken dat na deze periode weinig acties zijn uitgevoerd wegens onvoldoende financiële “restruimte”, wordt de aanvraag van middelen meegenomen in het begrotingsproces.

De structurele uitgaven in onderstaand overzicht zijn nodig om de openbare ruimte op het gewenste onderhoudsniveau te onderhouden en zelfbeheer te faciliteren. Voorgesteld wordt om het verhoogde onderhoudsniveau in 2024 zoveel als mogelijk uit te voeren binnen de bestaande budgetten. Dit geldt ook voor het zelfbeheer van groen. Het inzicht dat hiermee wordt verkregen wordt gebruikt bij het aanvragen van de daadwerkelijke extra benodigde middelen bij het opstellen van de kadernota en begroting 2025.

Actiepunten	Kosten eenmalig	Kosten structureel
Algemeen	€ -	€ 87.000
Begraafplaatsen	€ 35.000	€ -
Gebouwen	€ -	€ -
Groen	€ 62.500	€ 35.000
Kunstwerken en waterkeringen	€ -	€ -
Speelvoorzieningen	€ -	€ -
Straatmeubilair	€ 15.000	€ -
Verlichting	€ 15.000	€ -
Water	€ 50.000	€ -
Wegen	€ -	€ -

Tabel 3: Overzicht financiën activiteiten voor de uitvoering van ambities en beleidsuitgangspunten

“

De groene ruimte kan ook goed gebruikt worden om te spelen en te bewegen. Op straat voetballen is vaak niet veilig in verband met verkeer.

Enquête onder inwoners 2023

”

Bijlage 1: Inrichtingsaspecten, technische staat en verzorging

Inrichtingsaspecten

In het beheer van de openbare ruimte wordt gesproken over inrichtingsaspecten wanneer het gaat om de elementen die de functionele en visuele aspecten van de ruimte bepalen. Inrichtingsaspecten omvatten de planning, het ontwerp en de indeling van de openbare ruimte, inclusief de infrastructuur, voorzieningen en andere elementen die de ruimte vormgeven.

Hier zijn enkele voorbeelden van inrichtingsaspecten in het beheer van de openbare ruimte:

- ➔ **Wegen en paden:** Het ontwerp en de lay-out van wegen, fietspaden, voetpaden en andere vormen van verkeersroutes. Dit omvat aspecten zoals de breedte, materialen, markeringen, verkeersborden en verlichting.
- ➔ **Openbare pleinen en parken:** Het ontwerp en de indeling van pleinen, parken en recreatiegebieden. Dit omvat aspecten zoals de beplanting, speelvoorzieningen, zitgelegenheid, verlichting, waterpartijen en andere landschapselementen.
- ➔ **Straatmeubilair:** De keuze, plaatsing en vormgeving van straatmeubilair, zoals banken, prullenbakken, fietsenrekken, bushaltes, informatieborden en kunstwerken.
- ➔ **Verlichting:** Het plannen en installeren van straatverlichting om de veiligheid, zichtbaarheid en sfeer in de openbare ruimte te verbeteren. Dit omvat het bepalen van de locaties, het type armaturen, de helderheid en de energie-efficiëntie.
- ➔ **Landschapsarchitectuur:** Het ontwerpen van de (groen)voorzieningen, bijvoorbeeld de keuze van plantensoorten, beplantingspatronen, grasvelden en bloemperken.
- ➔ **Waterbeheer:** Het plannen en implementeren van systemen voor waterbeheer, zoals riolering, regenwaterafvoer en waterpartijen.

Door aandacht te besteden aan de inrichtingsaspecten kan de functionaliteit, veiligheid, esthetiek en leefbaarheid van de openbare ruimte verbeteren. Het zorgvuldig plannen en onderhouden van deze aspecten draagt bij aan de vorming van een aantrekkelijke en goed functionerende omgeving voor de gemeenschap.

Technische staat

In het beheer van de openbare ruimte wordt er gesproken over de technische staat wanneer men de fysieke conditie van objecten, infrastructuur of voorzieningen beoordeelt. Het heeft betrekking op de mate waarin deze objecten functioneel zijn, voldoen aan de vereisten en in goede staat verkeren.

Bij het beheer van de openbare ruimte kunnen verschillende objecten worden beoordeeld op hun technische staat, zoals wegen, bruggen, rioleringssystemen, speeltoestellen, verlichting en andere voorzieningen. Door de technische staat regelmatig te beoordelen, kunnen beheerders problemen identificeren, zoals schade, slijtage, veroudering of gebreken, die de functionaliteit en veiligheid kunnen beïnvloeden.

Verzorging

In het beheer van de openbare ruimte wordt gesproken over verzorging wanneer het gaat om het esthetisch aantrekkelijk houden van de openbare ruimte (schoon en netjes).

Verzorging omvat verschillende activiteiten die gericht zijn op het behouden van een nette en aangename omgeving voor de gebruikers van de openbare ruimte. Onder verzorging vallen onder andere de volgende aspecten:

- ➔ Het maaien van gras, snoeien van bomen en struiken, verwijderen van onkruid en algemeen onderhoud van parken en andere groenvoorzieningen.
- ➔ Het opruimen van afval, zoals papier, plastic flessen en ander zwerfafval. Dit kan zowel het legen van prullenbakken als het uitvoeren van periodieke schoonmaakacties omvatten.
- ➔ Het schoonhouden van straten, trottoirs en pleinen door het verwijderen van vuil, bladeren, modder, en andere verontreinigingen.
- ➔ Het reinigen van straatmeubilair, zoals banken, verkeersborden, prullenbakken, lantaarnpalen en fietsenrekken.
- ➔ Het reinigen en onderhoud van speeltoestellen en valgronden.
- ➔ Het verwijderen van graffiti en het herstellen van vandalisme aan gebouwen, muren en andere oppervlakken.

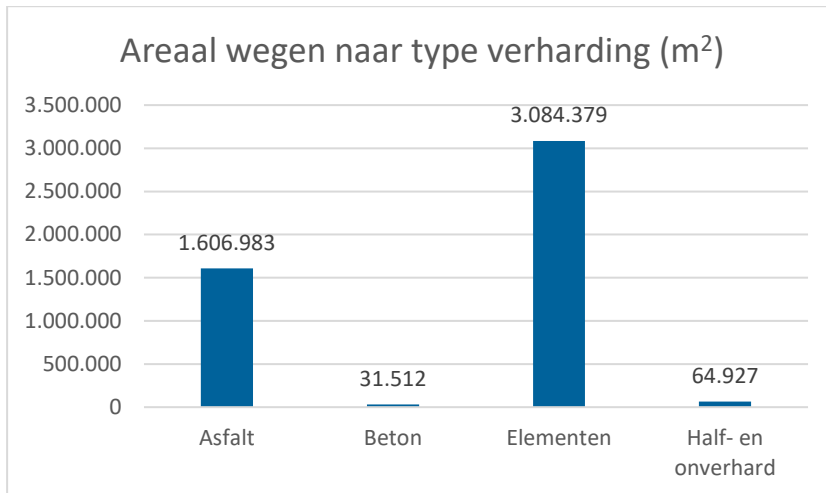
Door regelmatig te zorgen voor een goede verzorging van de openbare ruimte, kunnen beheerders een schone, veilige en aantrekkelijke omgeving creëren en behouden voor de inwoners. Dit draagt bij aan het algemene welzijn van de gemeenschap en bevordert het gebruik en de waardering van de openbare ruimte.

Door aandacht te besteden aan de inrichtingsaspecten kunnen beheerders de functionaliteit, veiligheid, esthetiek en leefbaarheid van de openbare ruimte verbeteren. Het zorgvuldig plannen en onderhouden van deze aspecten draagt bij aan de vorming van een aantrekkelijke en goed functionerende omgeving voor de gemeenschap.

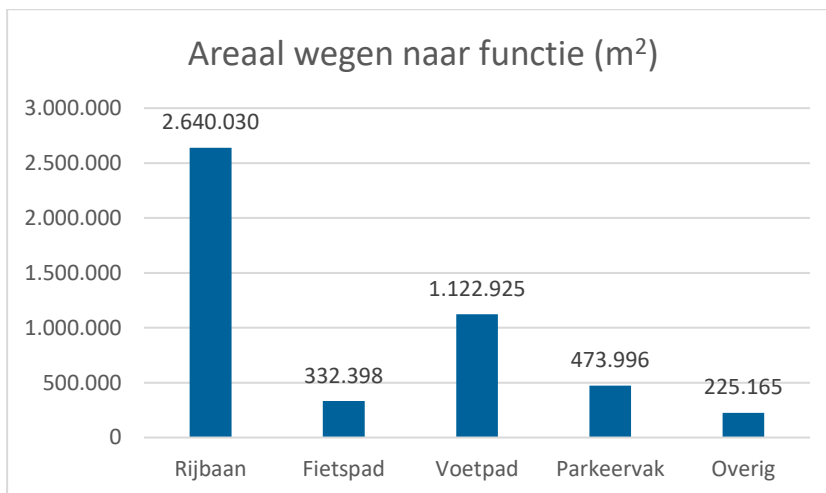
Bijlage 2: Areaaloverzichten

Hieronder wordt per areaalsoort op hoofdlijn inzicht gegeven in de hoeveelheid te beheren areaal. Dit areaal is vastgelegd in beheersystemen.

Wegen

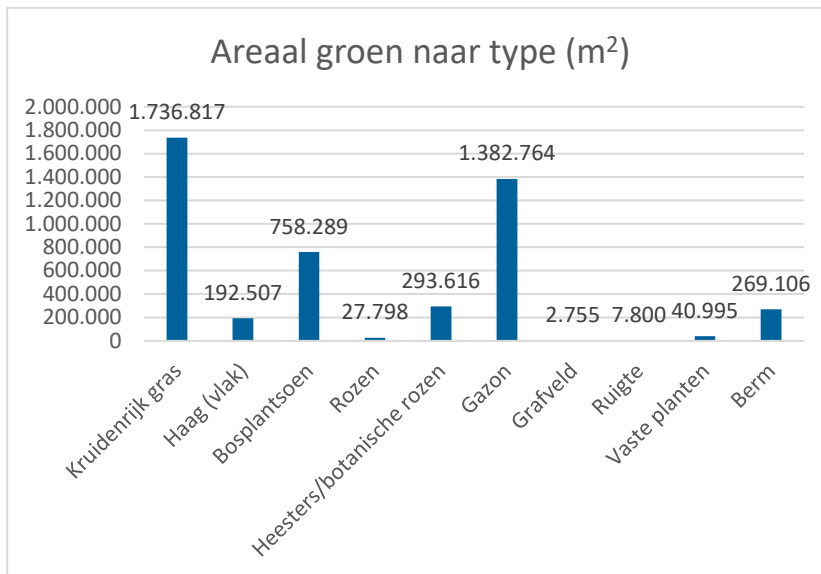

Figuur 7: Areaal wegen. Bron: (Weginspectie 2022, gemeente Dijk en Waard).
Elementen verharding: o.a. klinkers en stoeptegels

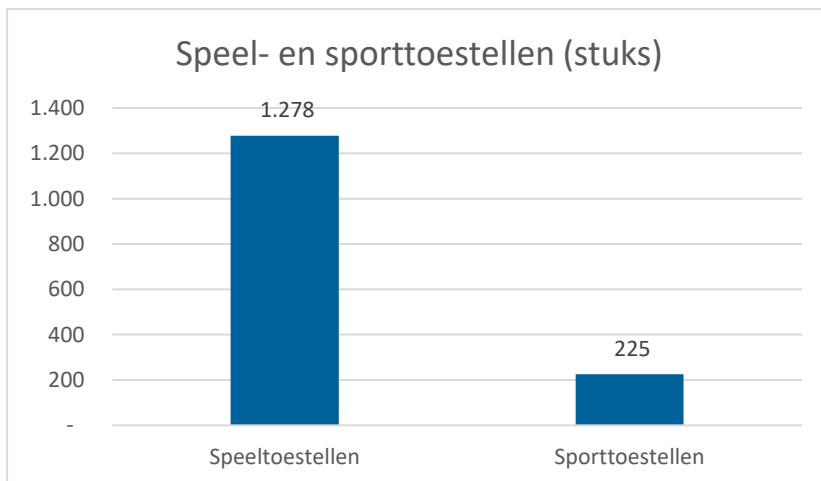
Figuur 8: Areaal wegen naar functie. Bron: (Weginspectie 2022, gemeente Dijk en Waard).

Groen

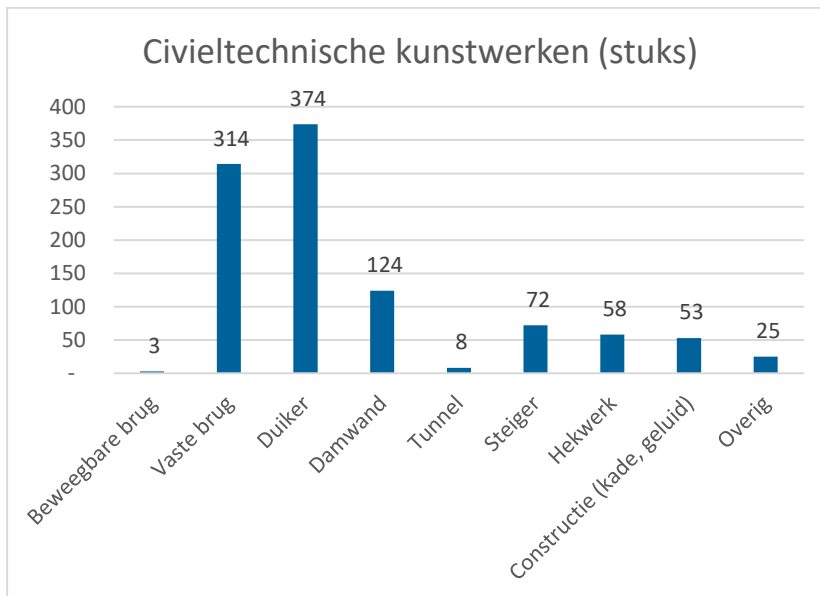
Figuur 9: Areaal groen. Bron: (Gisib, 2023)

Spelen

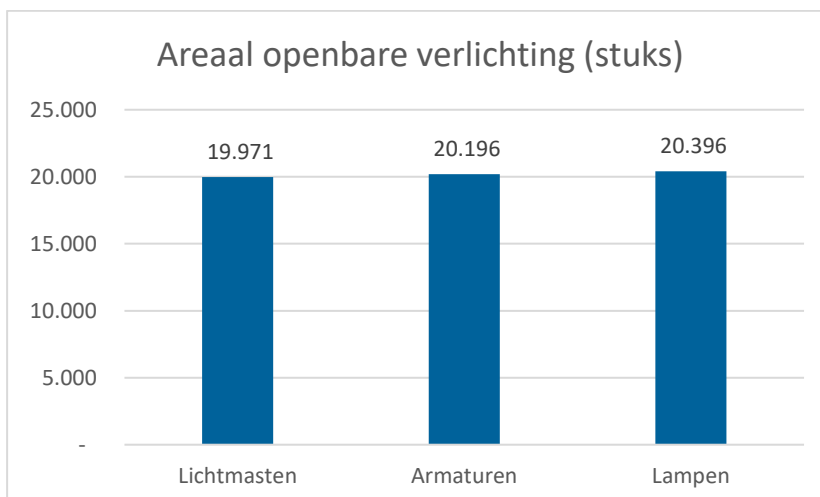
Figuur 10: Areaal spelen. Bron: (Beheerpakket ABS, 2023).

Civieltechnische kunstwerken

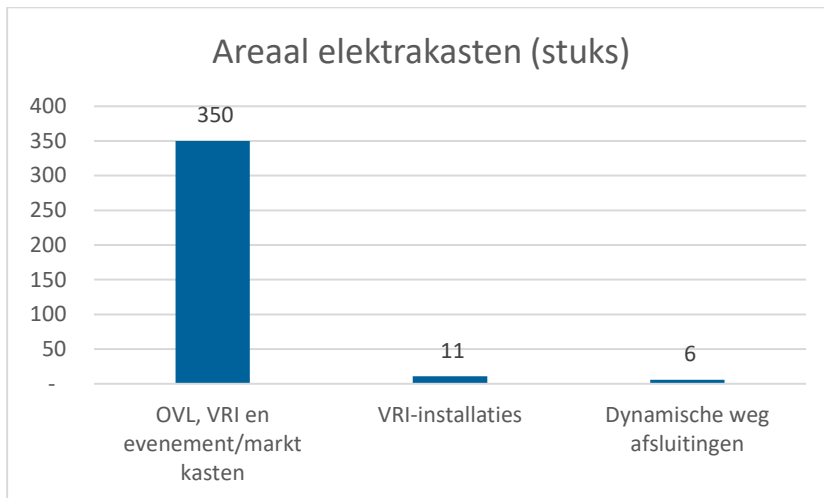

Figuur 11. Areaal civieltechnische kunstwerken. Bron: (Beheerpakket Gisib, 2023).

Openbare verlichting (OVL) en Verkeerregelininstallaties (VRI)

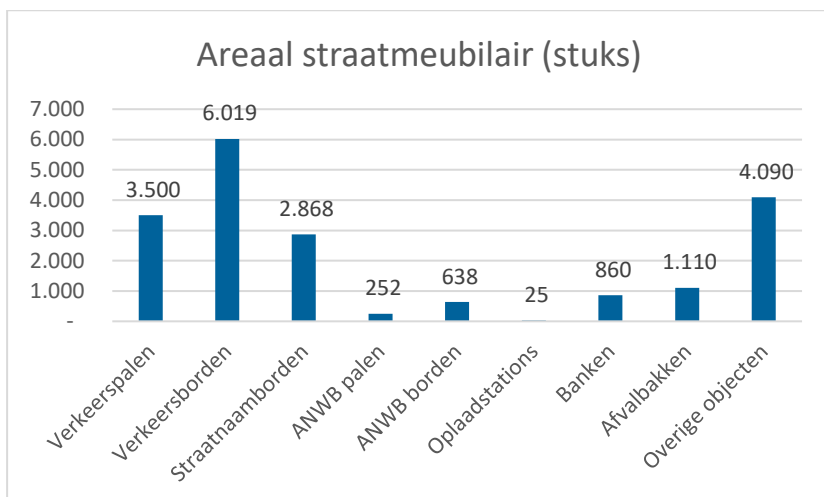

Figuur 12. Areaal openbare verlichting. Bron: (Beheerpakket Techview, 2023).

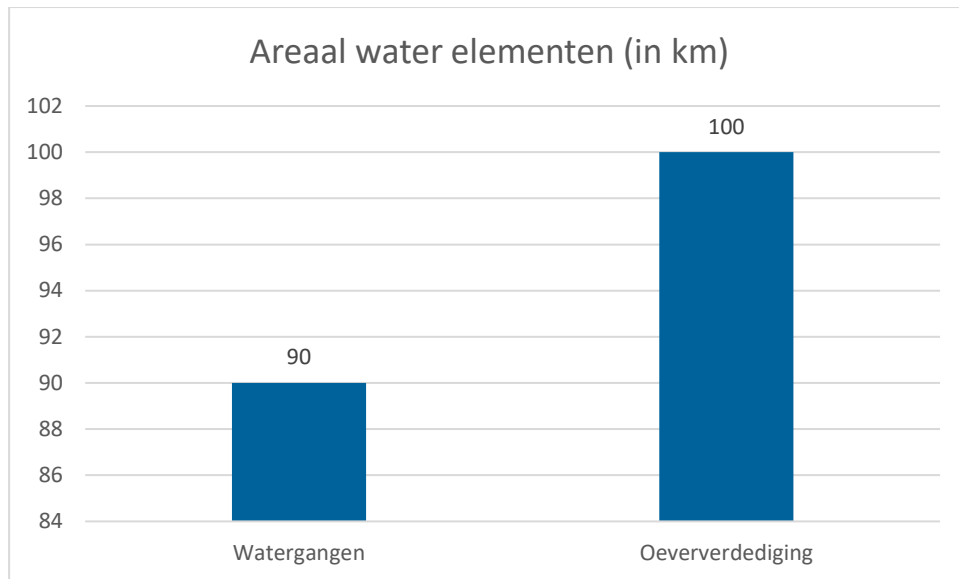
Figuur 13. Areaal elektrakasten. Bron: (Beheerpakket Techview, 2023).

Straatmeubilair

Figuur 14 Areaal straatmeubilair. Bron: (Beheerpakket Techview, 2023).

Water

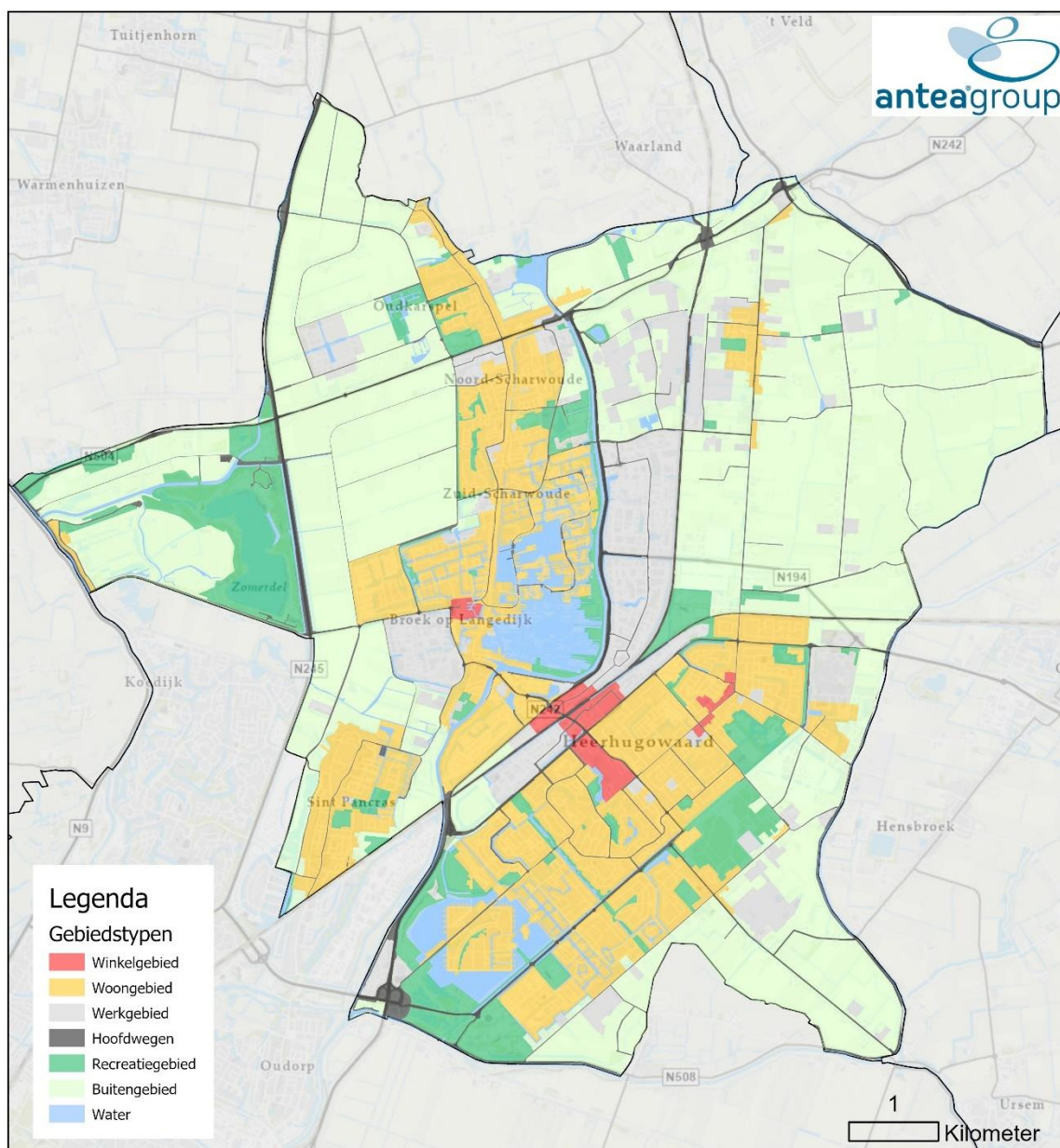

Figuur 15. Areaal waterelementen. Bron: (Beheerpakket Techview, 2023).

Bijlage 3: Gebiedstypen IMBOR

➔ Woongebied	Gebied waarop panden of overige bouwwerken staan die voornamelijk gebruikt worden voor bewoning, inclusief erven en tuinen die bij de panden behoren.
➔ Werkgebied	Gebied waarop panden of overige gebouwen staan, en/of niet bebouwde oppervlakte, voornamelijk gebruikt voor economische activiteiten en non-profit activiteiten.
➔ Winkelgebied	Bebouwd of landelijk gebied, niet zijnde woon- of bedrijventerrein, in gebruik voor maatschappelijke- en publieksdoeleinden (omvat overheids- en particuliere terreinen). De gemeente hanteert voor de grenzen van het winkelgebied een bredere definitie van 'centrumgebied'. Het centrumgebied zijn de belangrijkste primaire en secundaire winkelgebieden, inclusief de directe aanverwante openbare ruimte. Hiermee wijken de grenzen af ten opzichte van de IMBOR indeling.
➔ Hoofdwegen	Gebied primair in gebruik voor verkeer en vervoer, waaronder spoorwegen, wegdelen, vliegverkeersbanen, parkeerterreinen, bermen en de ondersteunende objecten als kunstwerken verstaan worden. Opmerking: Erftoegangswegen (buurtontsluitingswegen, industriewegen, landbouwwegen, fietsstraten, woonstraten), fietspaden, voetpaden, ruiterspaden en parkeergebieden worden toegerekend aan het functionele gebied waarbinnen ze liggen.
➔ Recreatieterrein	Landschappelijk ingericht terrein, begroeid met houtachtige en kruidachtige vegetatie, verharding, objecten, waterpartijen en dergelijke, bedoeld als (grootschalige) recreatieve voorziening.
➔ Buitengebied	Gebieden buiten de bebouwde kom. Het gebied is al dan niet begroeid, bebouwd of bedekt door water of wegen, waarbij de die typering leidend is. Gebied primair in gebruik voor land- en tuinbouwproductie.

Bron: IMBOR vocabulair CROW

Figuur 16: Overzichtskartaal gebiedstypen in gemeente Dijk en Waard.

Bijlage 4: Wet- en regelgeving

Omgevingswet

De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2024 in werking. Deze wet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Een groot aantal wetten gaat geheel of gedeeltelijk op in de Omgevingswet. Het zit als volgt in elkaar: <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/introductie/totstandkoming/intrekken-wetten/>.

Daarmee vormt de Omgevingswet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Gemeentes zijn verplicht om een omgevingsvisie voor de lange termijn vast te stellen. Op 1 januari 2024 worden de huidige bestemmingsplannen onder de Omgevingswet automatisch omgezet naar het tijdelijke Omgevingsplan. Onder de Omgevingswet verhuist een aantal regels van het Rijk naar gemeenten en waterschappen. Dit heet ook wel de bruidsschat. Het Rijk zorgt er met het Invoeringsbesluit voor dat de regels voor gemeenten automatisch in het tijdelijke deel van het omgevingsplan komen. De regels voor de waterschappen komen terecht in de waterschapsverordening. Verordeningen komen niet automatisch in dit omgevingsplan terecht, hoewel ze wel geldig blijven tot 2032. Er geldt een uitzondering voor de erfgoedverordening en hemelwaterverordening; die komen juist wel in het omgevingsplan van rechtswege.

Tot 2032 is er een overgangsfase waarin de gemeente nieuwe regels in het omgevingsplan moet opnemen ter vervanging van de oude bestemmingsplannen, verordeningen en bruidsschat. De regels van de bruidsschat kan de gemeente intrekken of wijzigen, deze regels vervallen anders automatisch in 2032.

Burgerlijk Wetboek

Een bijzondere algemene aansprakelijkheidsregel wordt gevonden in het Burgerlijk Wetboek artikel 6:162 en 6:174:

Artikel 6:162

1. Hij die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, is verplicht de schade die de ander dientengevolge lijdt, te vergoeden.
2. Als onrechtmatige daad worden aangemerkt een inbreuk op een recht en een doen of nalaten in strijd met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, een en ander behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond.
3. Een onrechtmatige daad kan aan de dader worden toegerekend, indien zij te wijten is aan zijn schuld of aan een oorzaak welke krachtens de wet of de in het verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komt.

Artikel 6:174

1. De bezitter van een opstal die niet voldoet aan de eisen die men daaraan in de gegeven omstandigheden mag stellen, en daardoor gevaar voor personen of zaken oplevert, is, wanneer dit gevaar zich verwezenlijkt, aansprakelijk, tenzij aansprakelijkheid op grond van de vorige afdeling zou hebben ontbroken indien hij dit gevaar op het tijdstip van het ontstaan ervan zou hebben gekend.
2. Bij erfpacht rust de aansprakelijkheid op de bezitter van het erfpachtrecht. Bij openbare wegen rust zij op het overheidslichaam dat moet zorgen dat de weg in goede staat verkeert, bij kabels en leidingen op de kabel- en leidingbeheerder, behalve voor zover de kabel of leiding zich bevindt in een gebouw of werk en strekt tot toevoer of afvoer ten behoeve van dat gebouw of werk.

Wegenwet

De gemeente is bij wet verantwoordelijk voor het beheer van openbare wegen (ook van toepassing op civieltechnische kunstwerken gelegen in openbare wegen) die in eigendom zijn van de gemeente. De essentie betreft dat de beheerder moet optreden als 'goede rentmeester' en de zorg heeft kapitaalvernietiging te voorkomen. De wettelijke zorgplicht is vastgelegd in de Wegenwet.

Artikel 15

1. Het Rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap is verplicht een weg te onderhouden, wanneer dat bestemd is tot een openbare weg.
2. Het Rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap is verplicht een weg (inclusief bijbehorende duiker) te onderhouden, wanneer zij een openbare weg gedurende tien achtereenvolgende jaren heeft onderhouden, ook al was bij de aanvang van die tien jaren de weg nog niet openbaar.
3. Tot het onderhoud van een weg als in het eerste en het tweede lid bedoeld, behoort mede het onderhoud van de bijbehorende berm of bermsloot, echter slechts voor zover het onderhoud van de berm of de bermsloot een bijdrage levert aan de instandhouding en de bruikbaarheid van de weg en voor zover het onderhoud niet, uit welke hoofde ook, tot de verplichting van anderen behoort.

Artikel 16

De gemeente heeft te zorgen, dat de binnen haar gebied liggende wegen, met uitzondering van de wegen, welke door het Rijk of ene provincie worden onderhouden, van die bedoeld in artikel 17 en van die, waarop door een ander tol wordt geheven, verkeren in goeden staat.

Code Milieu Verantwoord Wegbeheer

In 2008 heeft het ministerie van VROM alle wegbeheerders verzocht om de Code Milieu Verantwoord Wegbeheer te ondertekenen. Het gaat hierbij om het verwijderen van teerhoudend asfalt.

VN-Verdrag Handicap

Het doel van dit verdrag is een gelijkwaardige participatie van mensen met een functiebeperking in de maatschappij. Dit houdt voor gemeenten in dat zij de fysieke toegankelijkheid in de openbare ruimte dienen te verbeteren. Voorbeelden zijn blindegeleidestroken, brede stoepen zonder drempels en obstakels, en harde ondergrond van wandelpaden. Het CROW heeft hiervoor publicatie 337 'Richtlijn toegankelijkheid' opgesteld. De Nederlandse staat is partij bij het VN-Verdrag en als zodanig verplicht het verdrag te implementeren. Gemeenten zijn als onderdeel van de staat ook verplicht het verdrag uit te voeren.

Voor mensen met een functiebeperking betekent een toegankelijke openbare ruimte dat ze (langer) zelfstandig kunnen functioneren.

Deze functiebeperking kan enkel bestaan uit zien, horen, tasten, verplaatsen, gebruiken of een combinatie daarvan. Voor sommige mensen is dit tijdelijk, bv. een been breken, en voor andere vanaf geboorte, na ongeluk of een chronische ziekte. Ter indicatie heeft een kwart van de bevolking in meer of mindere mate te maken met een functiebeperking.

Waterwet

De Waterwet regelt het beheer van regen- en grondwater en verbetert de samenhang tussen het waterbeheer en de ruimtelijke ordening. Traditioneel ging waterbeheer vooral over beheer van meren, waterwegen, havens en kunstwerken (bijvoorbeeld baggeren en beschoeiing). Tegenwoordig strekt de zorgplicht zich ook uit tot hemel- en grondwater. Deels gaat de waterwet op in de Omgevingswet.

In algemene zin houdt dit in dat de beheerder vanuit de waterwet de zorgplicht heeft voor (het onderhoud van) de objecten en voorzieningen in de openbare ruimte die de afstroming/opvang van hemelwater, de kwaliteit en peil van het grondwater en de afvoer van afvalwater regelen (zodat de bodem en het oppervlaktewater niet verontreinigd). Deze zorgplicht heeft met name impact op het Watertakenplan.

Nederlandse gemeenten moeten voldoen aan wet- en regelgeving met betrekking tot waterkeringen, zoals vastgesteld door de overheid en de waterbeheerders. Hier zijn enkele belangrijke aspecten waaraan voldaan moet worden:

- ➔ **Waterwet:** De Waterwet vormt de basis voor het waterbeheer in Nederland. Het regelt onder andere de bescherming tegen overstromingen, het beheer van waterkeringen en de samenwerking tussen verschillende waterbeheerders.
- ➔ **Watervergunningen:** Gemeenten moeten de relevante watervergunningen aanvragen en verkrijgen bij de waterbeheerder(s) voor activiteiten die van invloed kunnen zijn op de waterkeringen, zoals bouwprojecten, grondwerken of het aanleggen van infrastructuur.
- ➔ **Keur en legger:** De waterbeheerders stellen een Keur en legger op waarin de regels en voorschriften voor waterkeringen worden vastgelegd. Gemeenten moeten deze regels naleven en ervoor zorgen dat hun activiteiten in overeenstemming zijn met de vastgestelde normen en voorschriften.

- ➔ **Omgevingswet:** De Omgevingswet integreert verschillende wetten op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu en waterbeheer. Deze wet zal ook van toepassing zijn op waterkeringen en gemeenten zullen moeten voldoen aan de regels en voorschriften die daarin worden vastgelegd.
- ➔ **Veiligheidsnormen:** Nederland hanteert strikte veiligheidsnormen voor waterkeringen om overstromingen te voorkomen. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat de waterkeringen binnen hun gebied voldoen aan deze normen en periodiek onderhoud uitvoeren om de veiligheid te waarborgen.

Wet Natuurbescherming

In het verleden beschermde de Boswet bomen en houtopstanden in het buitengebied met als doel te voorkomen dat het bestaande bosareaal verder afneemt. In algemene zin hield dit in dat de beheerder moest voorkomen dat het bestaande bosareaal in het buitengebied afneemt, of alternatieven moet bieden.

Sinds 1 januari 2017 is de Boswet opgehouden te bestaan en is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De Wet natuurbescherming gaat op in de Omgevingswet.

De belangrijkste elementen van de Boswet zijn onveranderd opgenomen in de nieuwe wet: de meldingsplicht, de herplantplicht en het kapverbod.

Ook wordt de bescherming van soorten geregeld. Op de lijst van beschermde soorten staan alle in het wild levende zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën en een aantal vissen, libellen, vlinders en plantensoorten. Dit maakt de lijst zo breed dat bij alle werkzaamheden in het groen; bossen, natuurterreinen en parken, rekening moet worden gehouden met de wet.

De wet kent een zorgplicht. Hierbij moet voldoende zorg in acht genomen worden voor in het wild levende dieren en planten. Om helder te krijgen wat 'voldoende zorg' is, wordt er gewerkt met gedragscodes. Deze gedragscodes worden door beheerders en beschermingsorganisaties gezamenlijk opgesteld. Het Ministerie van EL&I⁵ moet ze vervolgens goedkeuren. Werken volgens een goedgekeurde gedragscode betekent dat je, volgens het Ministerie, voldoet aan de zorgplicht. Het Ministerie heeft daarom de gedragscodes opgenomen in het Besluit vrijstelling dier- en plantensoorten. Als de beheerder volgens een goedgekeurde gedragscode werkt, heeft hij/zij vrijstelling van het verbod op doden, verstoren en beschadigen.

⁵ Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Zorgplicht t.a.v. bomen⁶

Uit bovenstaande artikelen is ook de zorgplicht ten aanzien van bomen voortgekomen. Het woord zorgplicht is niet letterlijk genoemd, maar is ontstaan in de rechtspraak.

Er zijn drie vormen van zorgplicht. De algemene zorgplicht bestaat eruit dat er sprake moet zijn van regulier en regelmatig onderhoud en uitwendige controle op gebreken aan de boom (de zogenaamde boomveiligheidscontrole). Afhankelijk van leeftijd, boomsoort, omvang en groeiplaats gaat het dan over jaarlijkse tot vijfjaarlijkse controles. Wanneer de boom op een plaats staat waarbij is te voorzien dat bij omvallen of afbreken van een tak er aanzienlijke schade kan ontstaan, dan is er sprake van verhoogde zorgplicht. Een dergelijke boom moet minstens jaarlijks worden gecontroleerd en behoeft eventueel extra onderhoud. Ook geldt er een onderzoeksplicht. Wanneer uitwendige gebreken worden geconstateerd of andere aanwijzingen bestaan over een gebrek, dan dient een nader onderzoek plaats te vinden.

Speelvoorzieningen

Speelvoorzieningen voldoen aan verschillende wetten, regels en richtlijnen:

- ➔ Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS): Dit besluit stelt veiligheidsvoorschriften vast voor speeltoestellen. Het bevat technische eisen met betrekking tot ontwerp, constructie, plaatsing, onderhoud en inspectie van speeltoestellen om de veiligheid van kinderen te waarborgen.
- ➔ NEN-EN 1176: Deze Europese norm specificeert veiligheidseisen voor speeltoestellen en de ondergrond waarop ze geplaatst zijn. Het omvat aspecten zoals valhoogtes, valdemping, materialen, toegankelijkheid en constructie.
- ➔ Bouwbesluit 2012: Het Bouwbesluit stelt ook eisen aan speelvoorzieningen, met name aan de toegankelijkheid van speelruimtes voor mensen met een handicap.

Beheer en onderhoud gebouwen

De wetgeving waar een gebouw aan moet voldoen, is afhankelijk van het soort gebouw of de functie van het gebouw. Daarnaast zijn er eisen en normen, ook daar zit per type verschil in. Met de term 'compliance' wordt aangeduid dat een gebouwenbeheerder werkt volgens geldende wet- en regelgeving. Dit wordt vertaald in de mate waarin een specifiek gebouw voldoet aan de wet- en regelgeving die van toepassing is op het gebouw en de gebouwgebonden installaties. Als eigenaar of beheerder van gebouwen is het noodzakelijk altijd inzicht te hebben in de toepasselijke wet- en regelgeving en te kunnen rapporteren over naleving, maar ook om het inrichten van een beheersstructuur en het toewijzen van verantwoordelijkheden.

⁶ Bron: www.bomenrecht.nl

De Nederlandse wet- en regelgeving over de energieprestatie van gebouwen is gebaseerd op de Europese Energy Performance of Buildings Directive (EPBD). Kantoorgebouwen moeten bijvoorbeeld in 2023 aan energielabel C voldoen en in 2030 aan energielabel A.

Het is de wettelijke verantwoordelijkheid van de eigenaar en de gebruiker om gebouwen en installaties adequaat te beheren en onderhouden. Het wettelijke kader hiervoor onder andere bij:

- ➔ **Bouwbesluit 2012:** Het Bouwbesluit stelt technische voorschriften vast waaraan bouwwerken in Nederland moeten voldoen, waaronder openbare gebouwen. Het bevat bepalingen met betrekking tot veiligheid, toegankelijkheid, brandveiligheid, ventilatie, energieprestatie en andere aspecten van de bouw en het gebruik van gebouwen.
- ➔ **Woningwet:** De Woningwet heeft betrekking op het bouwen, gebruiken en slopen van gebouwen. Het bevat bepalingen voor het ontwerp, de constructie en het gebruik van openbare gebouwen om de veiligheid en gezondheid van de gebruikers te waarborgen. Deze wet gaat grotendeels op in de Omgevingswet.
- ➔ **Arbeidsomstandighedenwet:** Deze wet heeft betrekking op de veiligheid en gezondheid van werknemers, inclusief de werknemers in openbare gebouwen. Het vereist dat werkgevers zorgen voor een veilige en gezonde werkomgeving, inclusief het gebouw zelf en de werkomstandigheden.
- ➔ **Toegankelijkheid:** Openbare gebouwen moeten voldoen aan de wettelijke voorschriften voor toegankelijkheid, zoals vastgelegd in het Bouwbesluit en de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Dit om ervoor te zorgen dat gebouwen en faciliteiten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.

Indien er niet voldaan wordt, kan dit gevolgen hebben, bijvoorbeeld op het gebied van aansprakelijkheid en er sprake is van schade voor personen of organisaties. Zie ook Burgerlijk Wetboek artikel 6:162 en 6:174.

Openbare verlichting

In de wet staat dat elke gemeente de vrijheid heeft om te bepalen of en hoe ze de openbare ruimte wil verlichten. Over de hoeveelheid licht die nodig is om een veilige situatie te creëren heeft de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) een richtlijn opgesteld. In AVOV 2022 Dijk en Waard heeft de gemeente algemene voorwaarden voor de openbare verlichting gesteld.

Gemeenten hebben enige autonomie bij het vaststellen van specifieke regels en voorschriften met betrekking tot openbare verlichting. Er zijn verschillende wetten en regels:

- ➔ **Wegenverkeerswet 1994:** Deze wet regelt het gebruik van openbare wegen, inclusief de verlichting van wegen. Het bevat bepalingen met betrekking tot verkeersveiligheid en verlichtingsniveaus.

- ➔ **Bouwbesluit 2012:** Het Bouwbesluit stelt technische voorschriften vast waaraan bouwwerken in Nederland moeten voldoen. Het bevat ook voorschriften met betrekking tot de verlichting van openbare ruimtes en gebouwen.
- ➔ **Arbowet:** volgens de Arbowet zijn werkgevers verplicht om voor een veilige en gezonde werkplek te zorgen. Er wordt daarbij verwezen naar de NEN 3140.
- ➔ **NEN 3140:** de NEN 3140 is de Nederlandse norm voor veilige bedrijfsvoering van werkzaamheden rondom, aan of met elektrische apparaten of machines, in het laagspanningsgebied.
- ➔ **NEN 1010:** de NEN1010 geeft veiligheidsbepalingen voor opbouw van laagspanningsinstallaties, inclusief de opleverinspectie.
- ➔ **NPR 13201 richtlijn:** de NPR 13201 is uitgebracht met als doel een uitgangspunt te bieden bij het toepassen van openbare verlichting. De NPR geeft richtlijnen om een keuze te maken in verlichtingskwaliteit.

Openbare begraafplaatsen

Wet op de lijkbezorging

De belangrijkste regels voor begraafplaatsen zijn vastgelegd in de Wet op de Lijkbezorging. Dit betreft bindende wettelijke voorschriften. Aanvullend op deze wet gelden twee besluiten, die regels met een bindend karakter geven:

- ➔ **Besluit op de lijkbezorgingen.**
- ➔ **Activiteitenbesluit Milieubeheer (t.a.v. crematoria).**

De Wet op de Lijkbezorging kent regels, die borgen dat er ordelijk en zorgvuldig met het stoffelijk overschot van een overledene wordt omgegaan. Daarnaast bevat de wet technische voorschriften om het proces van lijkvertering of lijkverbranding goed te laten verlopen.

Belangrijke onderwerpen die in deze wet worden geregeld zijn:

- ➔ **Elke gemeente moet gelegenheid bieden tot begraven.** Dit kan op zowel een algemene als bijzondere begraafplaats zijn. Bijzondere begraafplaatsen zijn begraafplaatsen van een privépersoon, een onderneming of een kerkgenootschap.
- ➔ **Indien niemand in de lijkbezorging van een overledene voorziet dan zorgt de gemeente waar de overledene zich bevindt voor een uitvaart van gemeente-wege.** Indien de identiteit bekend is dan mag tot begraving of crematie worden overgegaan. Is de identiteit niet bekend dan dient altijd begraven te worden.
- ➔ **De wet op de lijkbezorging kent twee typen graven:** een graf met een 'uitsluitend recht' en een 'algemeen graf'. In beide graven blijft een overledene minstens 10 jaar begraven, de zogenaamde grafrusttermijn.
- ➔ **Een graf met 'uitsluitend recht' kan op verzoek onbeperkt met maximaal 20 jaar worden verlengd.** De rechthebbende van een graf met 'uitsluitend recht' bepaalt wie in dat graf wordt begraven.
- ➔ **Een 'algemeen graf' is een graf met een korte looptijd – meestal 10 jaar – waarin personen worden begraven die niet voor een eigen graf kiezen.**

Ook de toedeling van bevoegdheden rond het begraven is geregeld in de Wet op de lijkbezorging.

In de wet is geregeld dat de gemeenteraad bevoegd is voor het aanwijzen van locaties voor de inrichting of uitbreiding van begraafplaatsen. Het College (B&W) houdt toezicht op de begraafplaatsen. Zij kan bij verordening nadere regels stellen.

Besluit op de lijkbezorging

Dit besluit bevat aanvullende bindende bepalingen op de Wet op de Lijkbezorging. De belangrijkste voor de inrichting van een begraafplaats zijn:

- ➔ De afstand tussen de graven onderling bedraagt tenminste dertig centimeter;
- ➔ Boven de bovenste kist of het bovenste omhulsel bevindt zich een laag grond van tenminste vijftien centimeter.
- ➔ Ten hoogste 3 overledenen mogen boven elkaar worden begraven, mits boven elk omhulsel een laag grond van dertig centimeter wordt aangebracht, die bij een volgende begraafing niet wordt geroerd.
- ➔ De graven bevinden zich tenminste dertig centimeter boven het niveau van de gemiddeld hoogste grondwaterstand.

APV en VFL

De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en de Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL) zijn beide wettelijke instrumenten die worden gebruikt om regels en voorschriften vast te stellen voor het functioneren en beheren van gemeentelijk gebied.

Algemene Plaatselijke Verordening (APV): De APV is een verordening die wordt vastgesteld door de gemeenteraad en heeft betrekking op allerlei onderwerpen die van belang zijn voor het lokale bestuur en de handhaving van de openbare orde in de gemeente. Het doel van de APV is om de leefbaarheid en veiligheid in de gemeente te waarborgen. Onderwerpen die kunnen worden geregeld in de APV zijn onder andere openbare orde, milieu, openbare ruimte en regels voor evenementen en horeca.

Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL): De VFL regelt de fysieke inrichting van de leefomgeving. Het heeft betrekking op bouwen, slopen, ruimtelijke ordening en het gebruik van grond. Met de invoering van de Omgevingswet, die naar verwachting op 1 januari 2024 in werking treedt is de VFL geïntegreerd in het "Omgevingsplan". Het Omgevingsplan omvat een breed scala aan regels die voorheen verspreid waren over verschillende verordeningen en plannen. De VFL behandelt onderwerpen als bouwvoorschriften, bestemmingsplannen en veiligheid.

Het naleven van deze verordeningen is van groot belang voor zowel de inwoners als de gemeentelijke autoriteiten om de leefomgeving zo goed mogelijk te beheren.

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

De Gemeentewet schrijft voor dat gemeenten een begroting, meerjarenraming, jaarrekening en jaarverslag maken en geven enkele vereisten waaraan de genoemde documenten dienen te voldoen. Artikel 186 van de Gemeentewet bepaalt dat de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, het jaarverslag en de jaarrekening, van

gemeenten voldoen aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels. Vanaf 2004 geldt hiervoor het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De gemeente heeft een groot vermogen geïnvesteerd in de objecten in de openbare ruimte zoals bruggen en beschoeiing, groen en wegen. Deze kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het wonen, werken, winkelen en recreëren.

Onderhoud is noodzakelijk vanuit de zorgplicht voor de veiligheid van alle gebruikers. Maar, er is ook een financiële verantwoordingsplicht van de gemeente voor deze kapitaalgoederen. Het BBV onderscheidt hierbij twee typen:

- ➔ Met economisch nut: Dit zijn de kapitaalgoederen waar je inkomsten uit kunt genereren. Voor de openbare ruimte gaat dit bijvoorbeeld om het rioolstelsel. Hier kun je immers heffingen en rechten voor innen. Het BBV stelt dat deze investeringen geactiveerd moeten worden, mits er is voldaan aan de criteria van investeren.
- ➔ Met maatschappelijk nut: Dit zijn kapitaalgoederen waar geen inkomsten uit te halen zijn, maar die wel duidelijk een publieke functie hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om wegen, water en groenvoorzieningen. Met ingang van 2017 moeten deze investeringen ook worden geactiveerd, mits er is voldaan aan de criteria van investeren.

Financieren van beheer

Grofweg kun je beheer- en onderhoudsmaatregelen op drie manieren financieren:

- ➔ Je betaalt de maatregelen direct vanuit je jaarlijkse beschikbare budget (exploitatie) – bijvoorbeeld groenbeheer: uitvoeren van terugkerende cyclische maatregelen.
- ➔ Je hebt ervoor gespaard en betaalt de maatregelen daarvan (voorziening of reserve) – bijvoorbeeld wegbeheer: fluctuaties in de planning worden zo opgevangen. Dit is toegestaan mits er een actueel beheerplan aanwezig is (niet ouder dan 5 jaar).
- ➔ Je leent er geld voor (activeren) – bijvoorbeeld kunstwerken: betalen voor een vervanging van een brug.

Activeren wil zeggen dat je een grote uitgave niet direct betaalt uit je beschikbare middelen (de exploitatie). Je doet een investering die je over de komende jaren gaat afschrijven (de afschrijvingsperiode) via een jaarlijks bedrag aan aflossing en rente (de kapitaallasten). Deze kapitaallasten komen vervolgens wel ten laste van de exploitatie. De BBV eist dat er bij activeren sprake moet zijn van het toevoegen van waarde: een investering.

Onderhoud of investering?

In de praktijk van alledag worden de termen groot onderhoud en vervangen vaak door elkaar gebruikt. Tot 2017 was het verschil ook minder van belang, maar nu is het onderscheid tussen onderhoud en vervanging cruciaal, vanwege de regels die de BBV stelt aan de financiering van de kosten.

Onderhoud is het uitvoeren van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Onderhoud

kan worden onderscheiden in klein en groot onderhoud. Het uitvoeren van onderhoud is niet levensduur verlengend, maar het object behoudt zijn waarde binnen de geplande levensduur.

Van een investering is pas sprake bij een significante kwaliteitsverbetering in verwachte levensduur of functionaliteit. Dan wordt er waarde toegevoegd. Dit is sowieso het geval bij nieuwe aanleg of algehele vervanging zoals rehabilitatie van een weg.

Maar ook groot onderhoud aan een bestaand object geldt als investering, als dat leidt tot:

- ➔ Een significante kwaliteitsverbetering/een levensduurverlenging (bijvoorbeeld het conserveren van een brugleuning of de herinrichting van een weg).
- ➔ Aanpassingen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijvoorbeeld investeringen in een brug of brugwachtershuisje om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften).

Samengevat betekent dit:

- ➔ Klein onderhoud en 'niet levensduur verlengend groot onderhoud' mag niet geactiveerd worden.
- ➔ Levensduur verlengend of kwaliteit verbeterend groot onderhoud en vervangingen moeten wel worden geactiveerd.

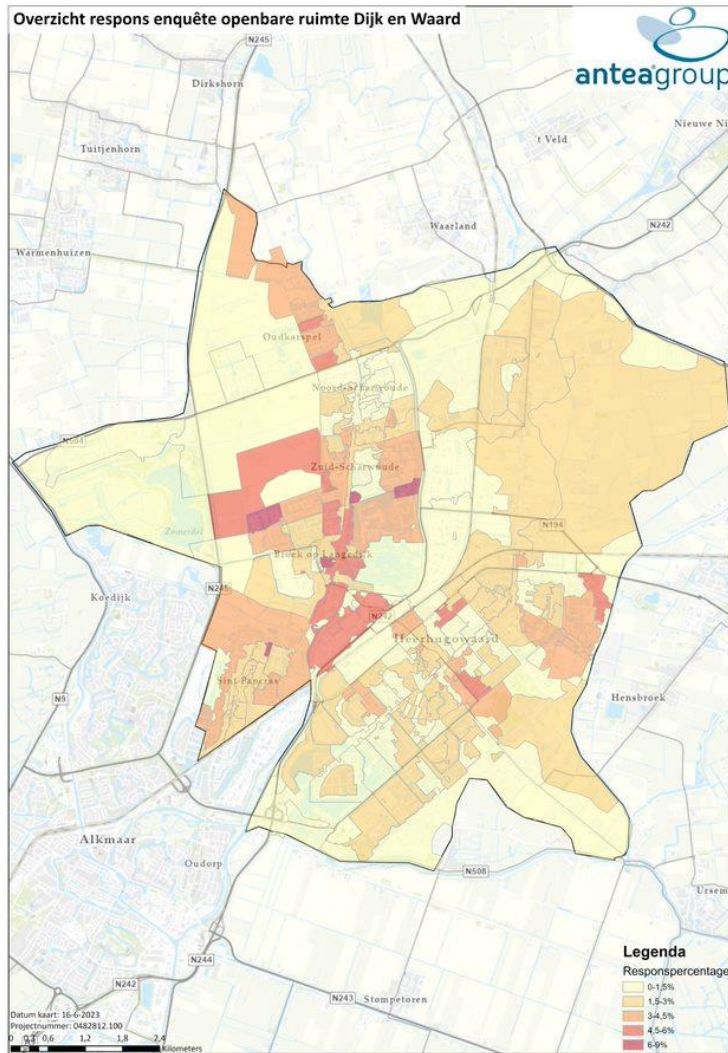
Bijlage 5: Geharmoniseerde beleids- en visiedocumenten

Tabel 4: Geharmoniseerde beleids- en visiedocumenten.

Document	Onderwerp	Jaar	Gemeente	Vastgesteld
Kadernota fysiek domein	Overkoepelend	2017	Heerhugowaard	Raad
Strategische beheervisie openbare ruimte 3.0	Overkoepelend	2018	Langedijk	Raad
Groenvisie 2020-2024	Groen	2020	Heerhugowaard	Raad
Groenbeleidsplan 2021-2026	Groen	2021	Heerhugowaard	College
Bomenbeleidsplan	Groen	2017	Langedijk	Raad
Ecologische structuurvisie 2012-2022	Groen	2012	Langedijk	Raad
Beleidsplan openbare verlichting 2012-2016	Openbare verlichting	2012	Heerhugowaard	Raad
Beleids- en beheerplan VRI	Openbare verlichting	2009	Heerhugowaard	Raad
Speelruimtebeleidsplan 2011-2016	Spelen	2011	Heerhugowaard	Raad
Speelruimtebeleidsplan 2014-2023	Spelen	2014	Langedijk	Raad
Hondenbeleid evaluatie en actualisatie	Dierenwelzijn	2008	Heerhugowaard	Raad
Hondenbeleid en losloopgebieden	Dierenwelzijn	2018	Langedijk	Raad
Visie op de gemeentelijke begraafplaatsen Heerhugowaard	Begraafplaatsen	2015	Heerhugowaard	Raad
Beleidsplan gemeentelijke begraafplaatsen Heerhugowaard 2015-2019	Begraafplaatsen	2015	Heerhugowaard	Raad

Bijlage 6: Enquête resultaten

Er zijn in totaal 1.620 enquêtes ingevuld. 1.467 respondenten hebben de enquête volledig afgerond. In figuur 7 is een overzicht gepresenteerd van de respons per postcodegebied.

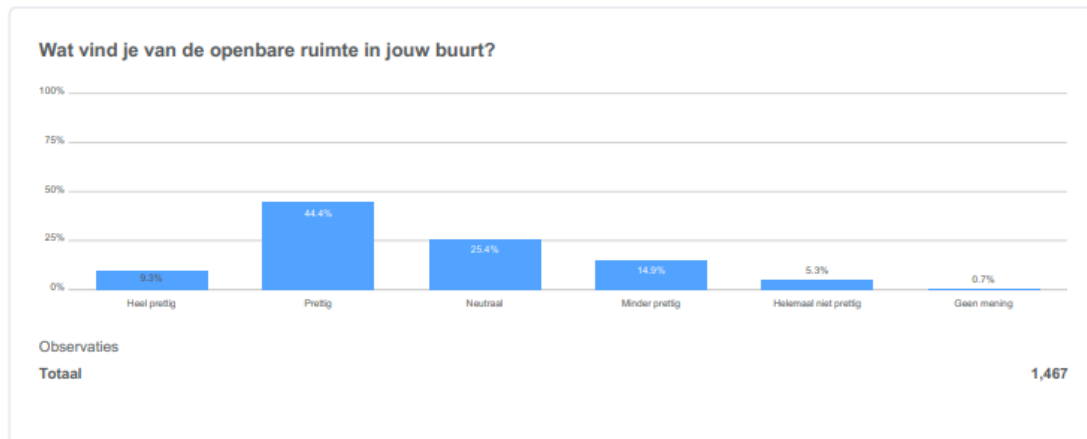
Figuur 17. Responsoverzicht.

Het responspercentage varieert per postcodegebied tussen de 0 en 10%. Dat wil zeggen het percentage huishoudens dat van het totaal aantal adressen binnen die postcode de enquête heeft ingevuld (PC5 – 9999X). Relatief gezien heeft voormalig gemeente Langedijk het hoogste responspercentage. Ook zijn er relatief veel reacties uit de wijk 'De Draai' in Heerhugowaard binnengekomen.

In de volgende diagrammen wordt een beeld geschetst van de uitkomsten. Dit is niet volledig. De enquête bestond uit gesloten en open vragen. Het gesloten deel is opgenomen.

De open vragen wegens privacy niet, maar zijn wel gebruikt om invulling te geven aan het beleid. De uitkomsten zijn sturend geweest in de totstandkoming van de beleidsuitgangspunten.

De huidige kwaliteit van de openbare ruimte

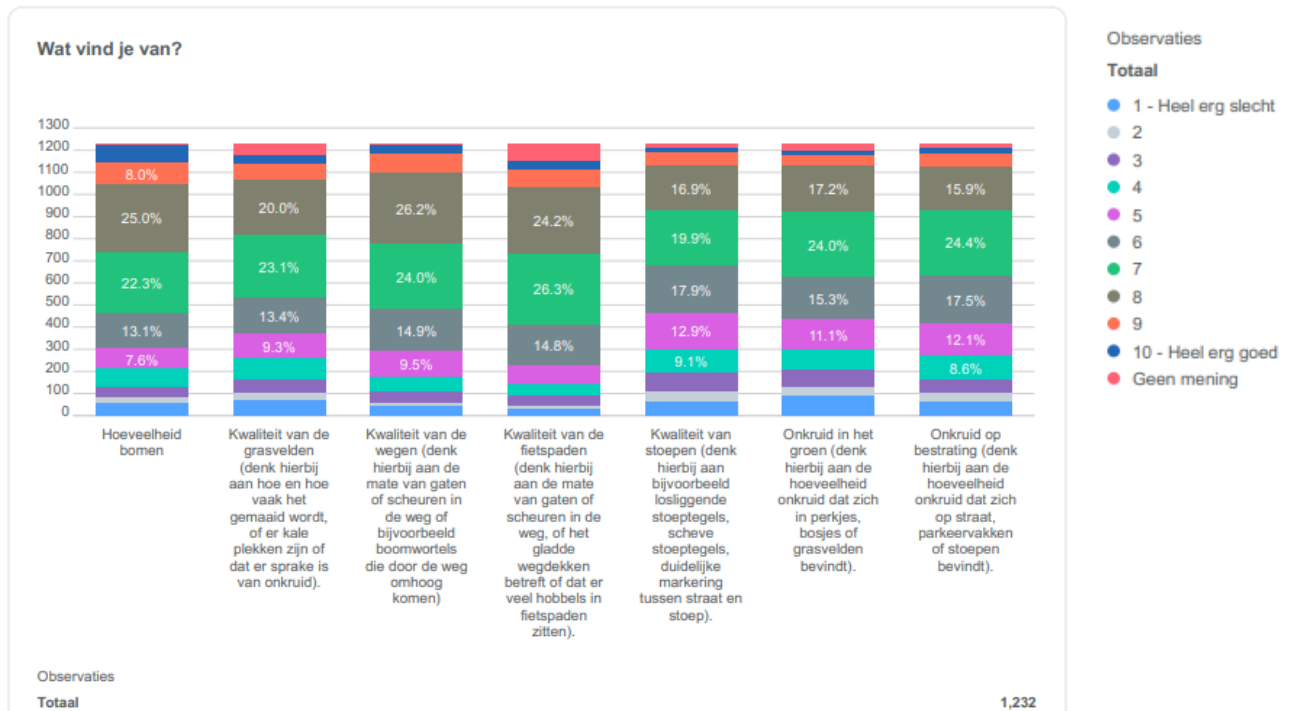

Figuur 18. Enquêtevraag huidige kwaliteit van de openbare ruimte.

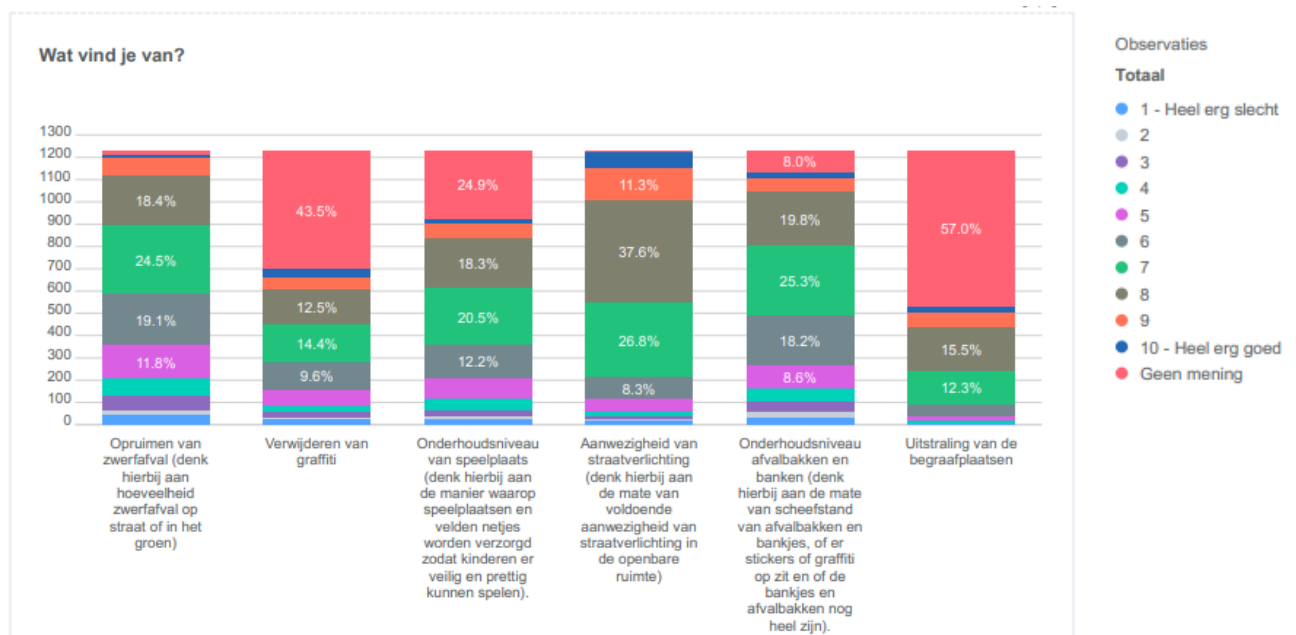

Figuur 19. Enquêtevraag huidige kwaliteit van openbare ruimte.

Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte: beleidsuitgangspunten Werken aan het thuis van de Dijk en Waarders 2024 - 2033

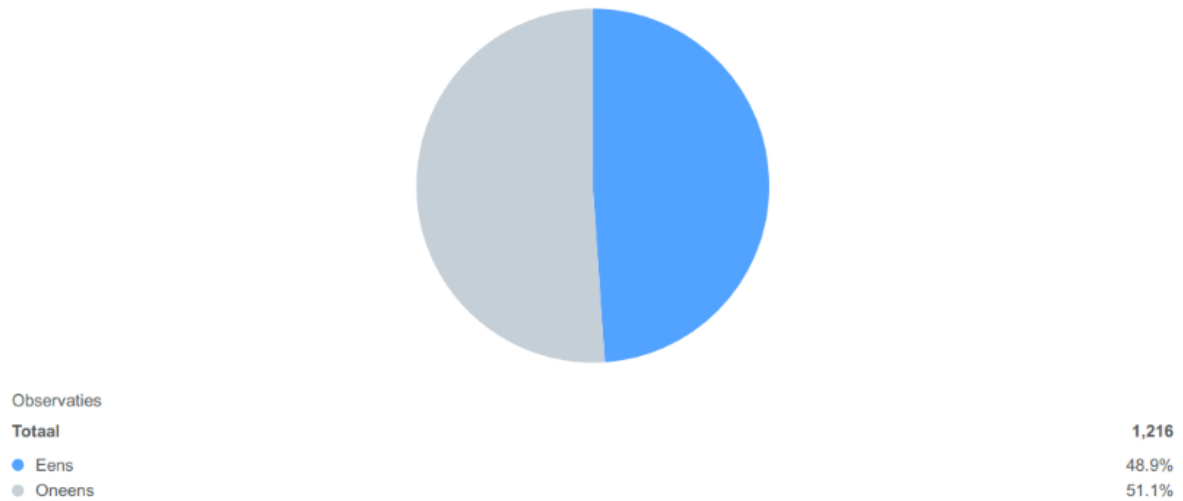

Figuur 20. Enquêtevraag huidige kwaliteit van openbare ruimte.

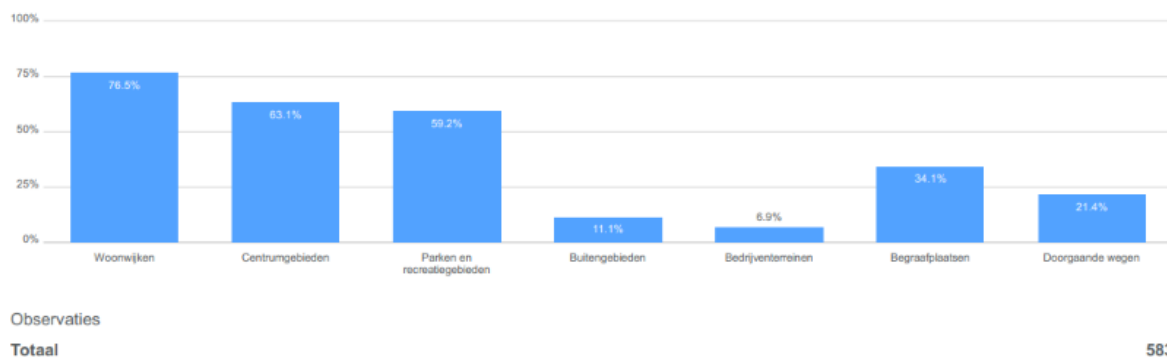
Figuur 21. Enquêtevraag huidige kwaliteit van openbare ruimte.

Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte mag op de ene plek hoger zijn dan op de andere plek.

Figuur 22. Enquêtevraag huidige kwaliteit van openbare ruimte.

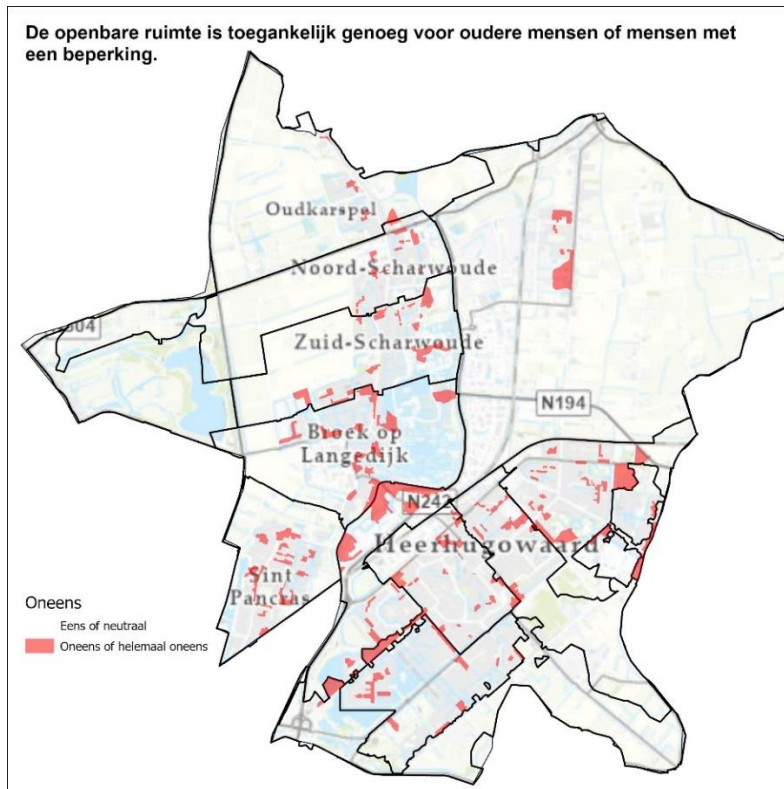
In welk gebied vind je dat het onderhoudsniveau van de openbare ruimte hoger mag zijn vergeleken met andere gebieden? (meerdere antwoorden mogelijk)

Figuur 23. Enquêtevraag huidige kwaliteit van openbare ruimte.

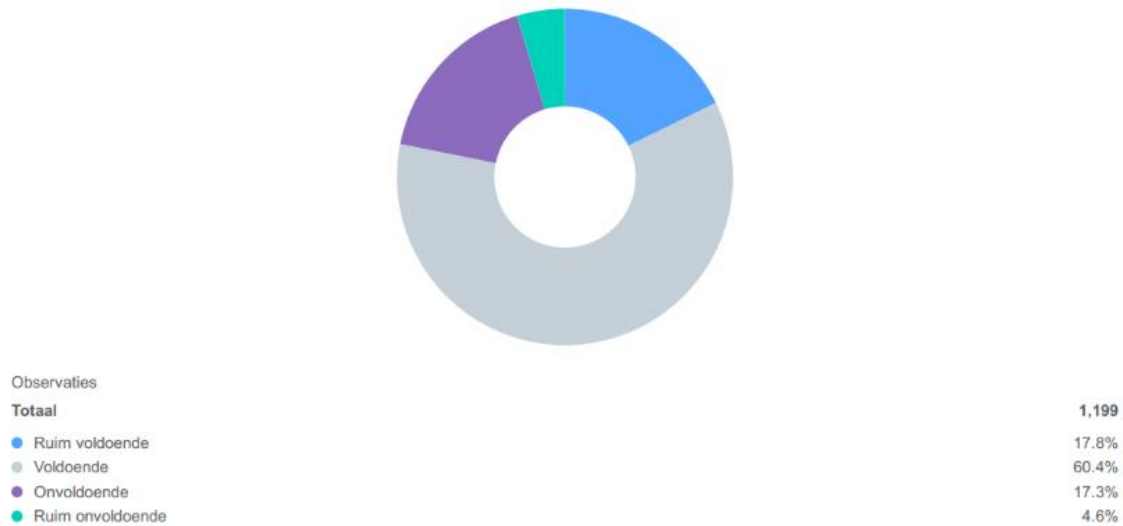
Het gebruik en de beleving van de openbare ruimte

27% van de respondenten geeft aan het oneens of helemaal oneens met de stelling 'De openbare ruimte is toegankelijk genoeg voor oudere mensen of mensen met een beperking' te zijn.

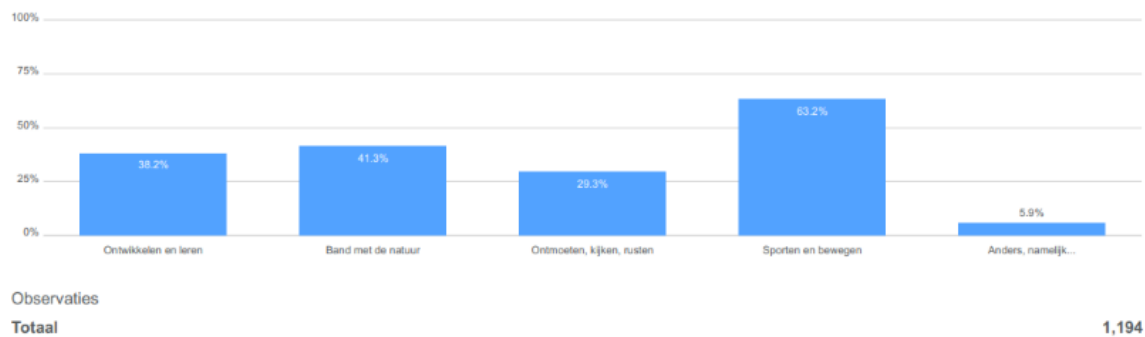
Figuur 24. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

Wat vind je van de hoeveelheid speelplekken, -velden en -toestellen voor kinderen in de openbare ruimte?

Figuur 25. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

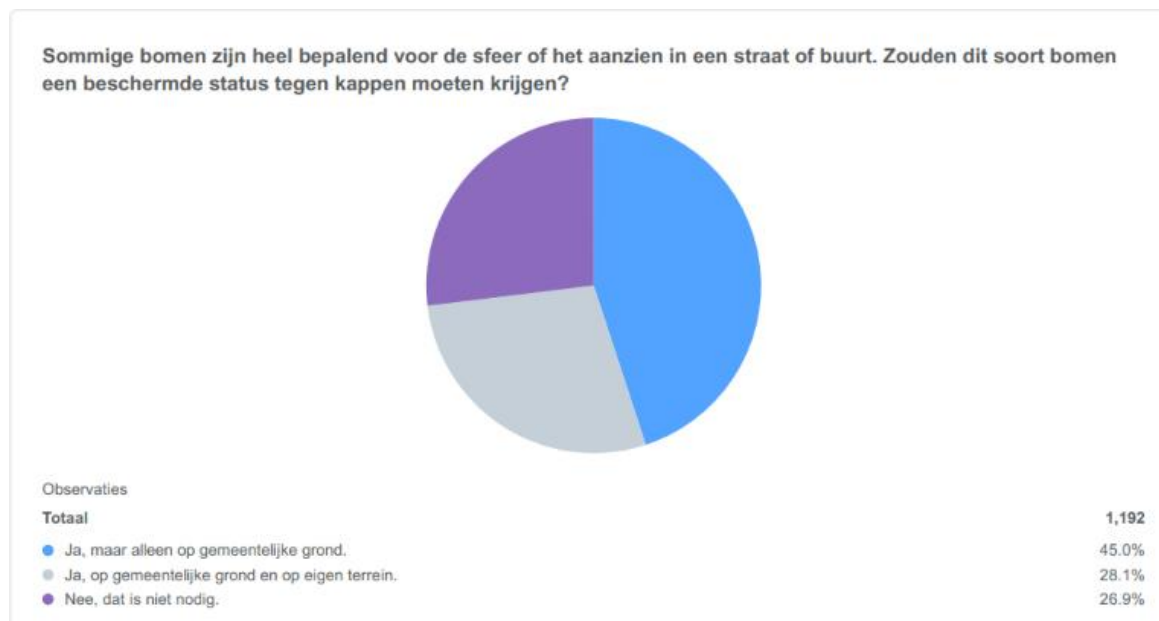
Stel een speelplek wordt opnieuw ingericht. Waarop moet de speelplek voor kinderen zijn gericht? (Twee antwoorden mogelijk)

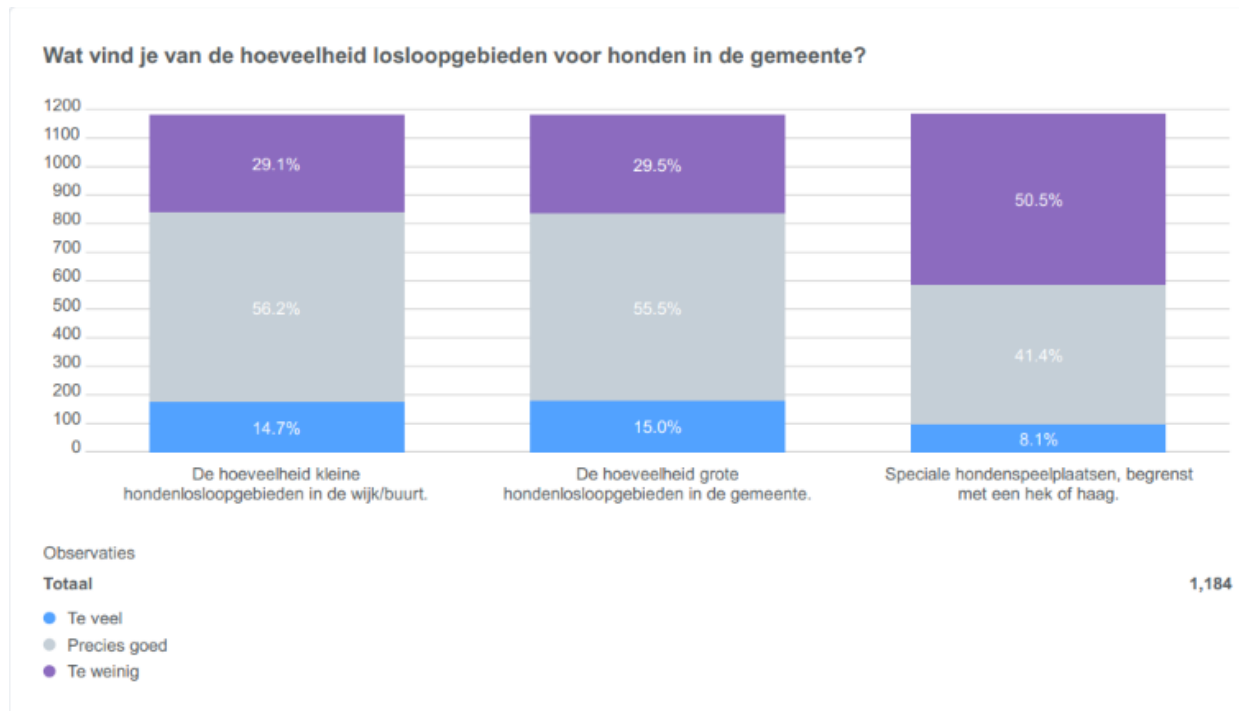
Figuur 26. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

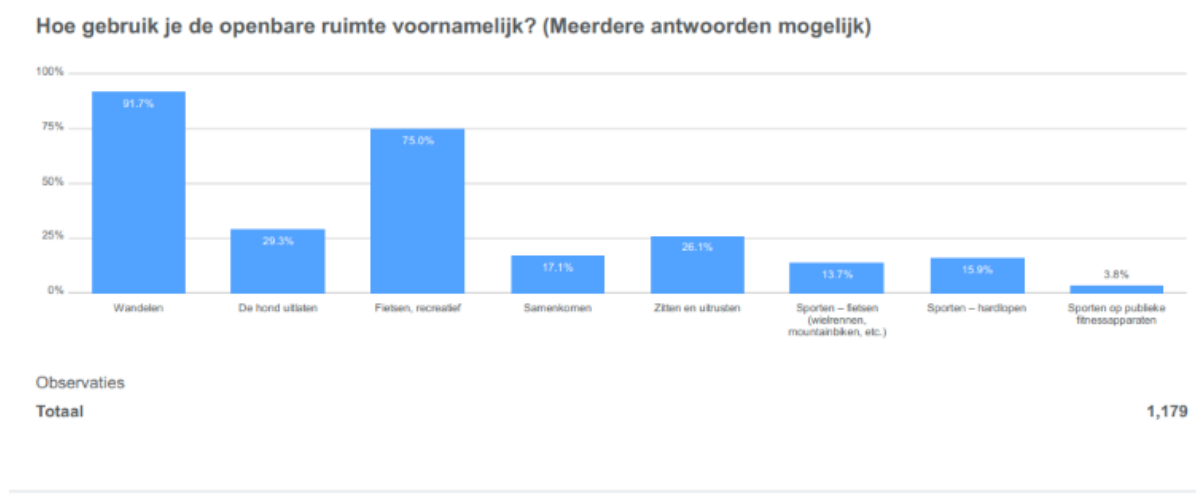
Figuur 27. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

Figuur 28. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

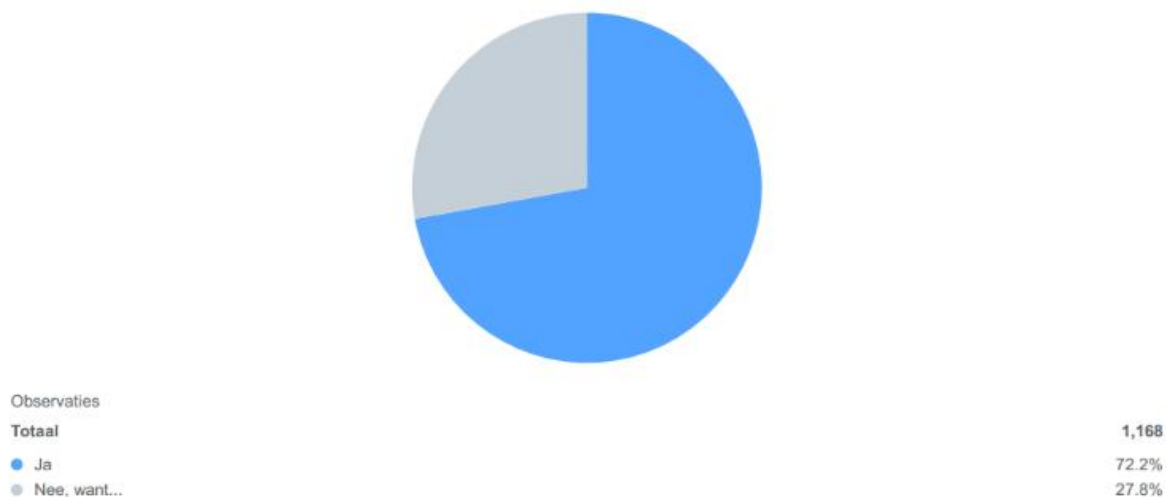

Figuur 29. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

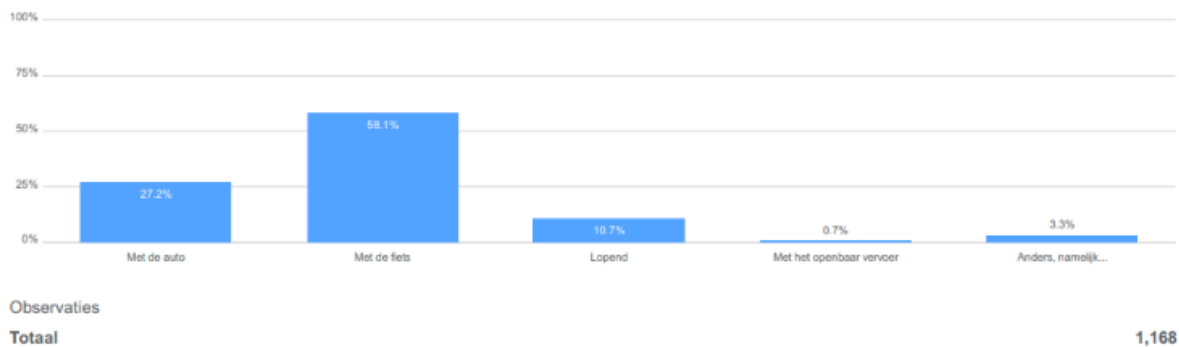
Figuur 30. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

Sluit de openbare ruimte in jouw omgeving goed aan bij dit gebruik? Zoals aangegeven in de vorige vraag.

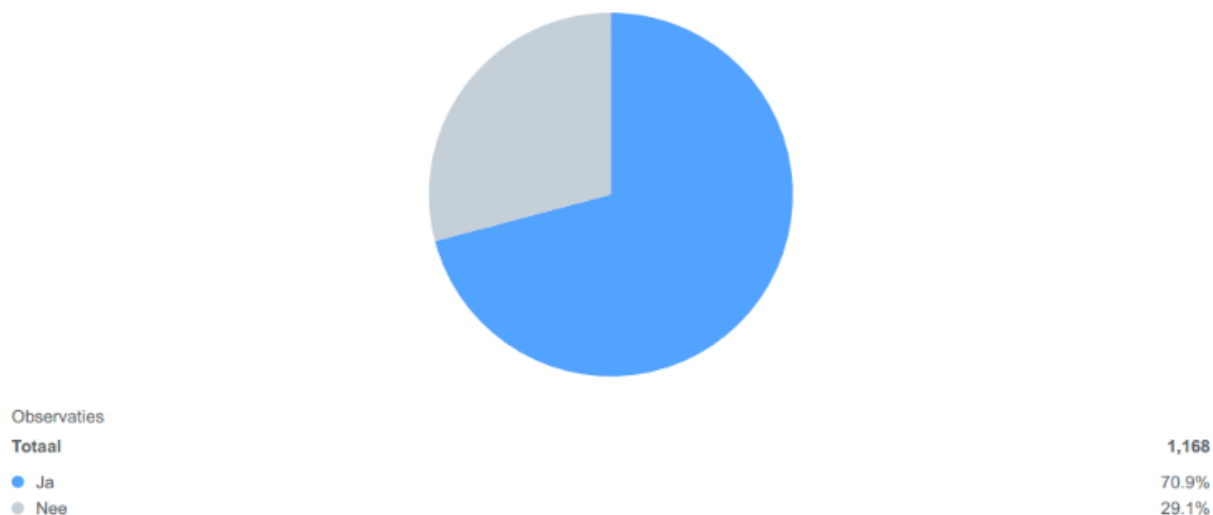
Figuur 31. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

Hoe reist u meestal binnen de gemeente?

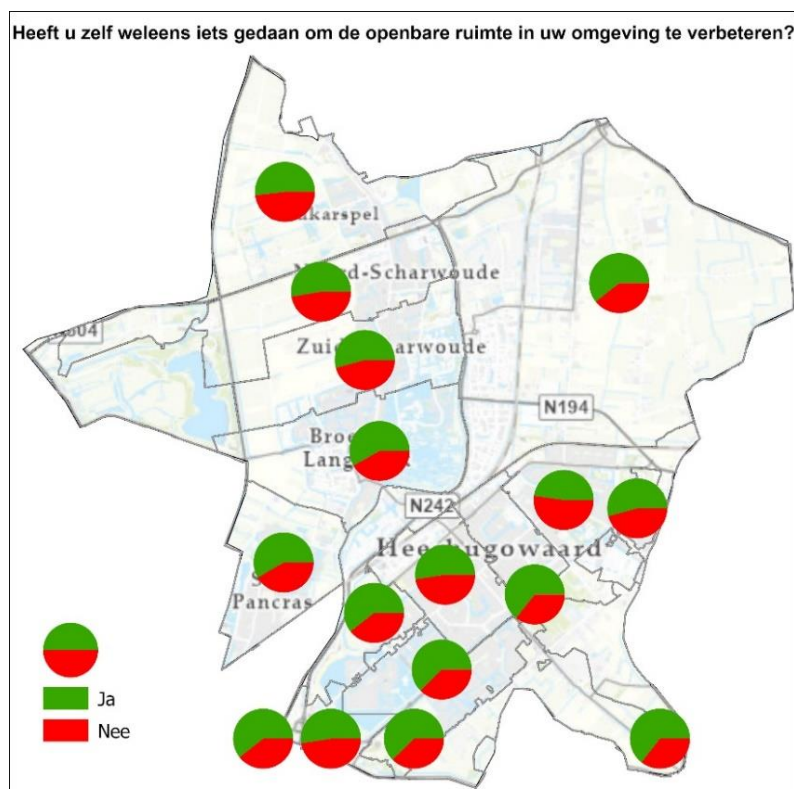

Figuur 32. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

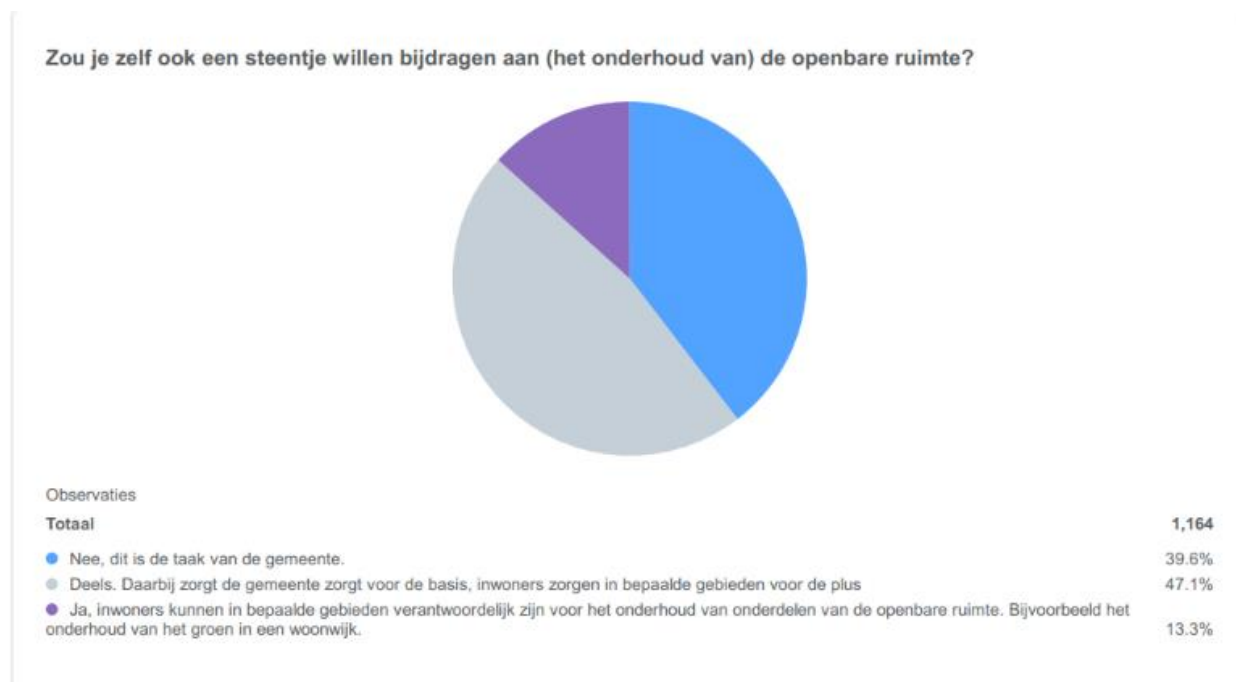
Heeft u zelf weleens iets gedaan om de openbare ruimte in uw omgeving te verbeteren?

Figuur 33. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

Figuur 34. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.

Figuur 35. Enquêtevraag gebruik en beleving van de openbare ruimte.